

ALOJZIJ REMEC

MAGDA

TRAGEDIJA UBOGEGA DEKLETA
V DVANAJSTIH SCENAH

V LJUBLJANI 1924

NATISNILA IN ZALOŽILA
ZVEZNA TISKARNA IN KNJIGARNA

42.510

VSE PRAVICE PRIDRŽANE.
ZA ODRE JE KNJIGA ROKOPIS.

hw. 030000324

SPLOŠNA KNJIŽNICA: 46.

Osebe:

Magda, ubogo dekle, ki pretrpi vse od služkinje do izgubljenke na cesti.

Peter, mizarski pomočnik, ki jo ljubi do konca.

Medicinec,

Detektiv,

Policijski komisar,

Trgovski agent,

Zvodnik,

Pesnik,

Zdravnik,

} vsi eden in isti Magdini ljubezni.

Scene: 1. Na kavarniški terasi ob jezeru. 2. V sobi pri gospodi, kjer Magda služi. 3. V študentski sobi. 4. Ob klopci v parku. 5. Na policijskem komisarijatu. 6. V kavarniški sobici. 7. Pred ponočnim zabaviščem. 8. V Magdini sobi, odprti vsakomur. 9. V sobi v bolnišnici. 10. Na mestnem mostu. 11. V bolniški sobi. 12. Pred dvorano za seciranje.

Prvih sedem scen in zadnje štiri prelete kratko razdobje, dočim ločijo osmo sceno od njih dolga leta ponižanja in propadanja.

PRVA SCENA.

Na kavarniški terasi sede ob vinu MAGDA, na njeni desni MEDICINEC, na levi PETER, kakor so prišli z nedeljskega izleta. Za ograjo, ki je tik za njimi, se svetlika v mesečini aprilske noči jezero. Na drugem bregu pa se temne nasadi v parku pred mestom. Bliža se polnoč.

MEDICINEC (*Petru*): Torej ni ustvaril Bog fanta in dekleta zato, da se ljubita?

PETER (*medicincu*): Ne razumete me, gospod. Jaz pravim samo to: če se res ljubita, morata postati mož in žena.

MEDICINEC: In morata imeti otroke, jih zibati, povijati in pitati. Kaj mladost, kaj sreča, kaj lepota, pravite vi —: otroci, to je namen in konec ljubezni! (*Magdi.*) Resnično, modrega ženina imate, gospodična!

MAGDA (*medicincu*): Ne žalite mi ga!

PETER (*medicincu*): Vaši študentovski modrosti jaz nisem kos.

MEDICINEC: Jaz pa vaše mizarske učenosti ne razumem.

PETER: Vi ste učeni, kmalu postanete zdravnik, jaz pa sem preprost človek. Ves teden moram

trdo delati, komaj da v nedeljo vzamem knjigo v roko...

MEDICINEC: A še tedaj samo svete bukve.

PETER: Več modrosti je v njih kakor v vaših.
(*Magdi.*) Pojdiva, Magda! Ne maram se prepirati.
(*Vstane.*)

MEDICINEC: Ne, ne, moj dragi gospod! Nedelja je danes, ves popoldan smo se v prijaznosti sprehajali, se smejali in zabavali. Za slovo se vendar ne bomo sprli?

PETER (*Magdi*): Pojdi, Magda, spremil te bom domov!

MAGDA (*Petru*): Ali ne vidiš, da te gospod samo draži? Posedimo še, tako lepa noč je nocoj! In trudna sem že od dolgega sprehoda.

MEDICINEC: To vino moramo izpiti. (*Nalije čaše.*) Vidva sta mi tako všeč, da bi najrajši kar z obema bratovščino pil. In ko se vzameta, me morata povabiti za druga in botra prvemu otroku. (*Petru.*) Sprijazniva se!

PETER (*Magdi užaljeno*): Ali res ne greš, Magda?

MAGDA (*vstane neodločno*): Če zahtevaš, grem. (*Medicincu.*) Gospod...

MEDICINEC (*prime Magdo za roko in jo prisili, da zopet sede*): Ne, ne! Vsaj vi ostanite, gospodična!

PETER (*mrko*): Igrata se z menoj!

MAGDA (*užaljeno*): Igrava? Kako, zakaj? Veš, ljubi Peter, ljubosumen si. Prav zato se sedaj ne ganim z mesta!

PETER (*Magdi*): Če rajši poslušáš lepe besede in vino piješ, ostani! Ti si gospodična, jaz samo mizarski pomočnik, zato te je morda sram moje družčine. Pomnila boš še ta večer, Magda! (*Odide.*)

MEDICINEC (*prižge cigareto in zamahne z roko*): Treba mu je sitnariti!

MAGDA (*nenadoma po dolgem odmoru*): Užalila sem ga! Ubogi moj Peter!

MEDICINEC (*presenečeno*): Da je ta bedasti človek odšel, vam je žal? (*Premolk.*) Ni vreden ene same vaše misli.

MAGDA (*se obrne od njega*): Molčite!

MEDICINEC (*zažene cigareto v stran, se pri-makne k Magdi in ovije roko krog naslonjala nje-nega stola*): Magda, Magdica, samo trenutek me poslušajte! Že mesec dni vas poznam in vselej mi je neprijetno, kadar vas vidim v njegovi družbi. On s svojimi nerodnimi rokami in bedastim obrazom, ves tak, kakor bi bil na vseh vogalih spahnjen in z mizarskim klejem zlepljen, vi pa — sama živa mladost in lepota! Kako ga morete ljubiti!

MAGDA: Smili se mi, ker me ima tako rad!

MEDICINEC (*se nasmeje na ves glas*): Usmi-ljenje! Magda, to je za bolnike, starce in fante Petrove sorte! Za nas, ki smo mladi, je ljubezen. Ni-

česar ne misliti, ničesar se bati, v hipu nagniti čašo in jo izpiti do dna — to je mladost! (*Dvigne čašo.*) Pijva!

MAGDA: Kako naj pijem, ko sem mu storila tako krivico? Srce me boli, kakor bi bil umrl zame...

MEDICINEC: Potem pijva pogrebščino za njim! (*Stisne Magdi čašo v roko, trči z njo in izpije v dušku.*)

MAGDA (*se čaše z ustnicami komaj dotakne*): Ne morem.

MEDICINEC (*s prazno čašo v roki*): Morate, Magda! Do dna!

MAGDA (*počasi izpije in postavi čašo trudno predse*): Presladko je, premočno.

MEDICINEC: Kakor ljubezen... Sedaj zamenjajva čaši! (*Ju zamenja in nanovo natoči.*)

MAGDA: Zakaj?

MEDICINEC: Da boš izvedela ti vse moje misli in jaz tvoje. Toda čuj, dekle, ali ti smem reči ti?

MAGDA: Ne vem... Tako trudna sem postala. Pustite me, da odidem!

MEDICINEC: Ne, ne! Prej moram dognati tvoje misli. Tvoja čaša mi jih pove vse, tako sladka ob robu, kjer si se je ti samo dotaknila... (*Hoče piti.*)

MAGDA (*mu hoče zabraniti*): Ne smete!

MEDICINEC (*se z roko ubrani, izpije in postavi čašo predse*): Zdaj vem vse...

MAGDA: Ničesar ne veste.

MEDICINEC (*prime Magdo za roko*): Ali naj ti povem? Ti misliš, da sem pustolovec, ki se igračkam s teboj. Noč je nocoj tako lepa, ti, deklè, tako sladkò, jaz brez ljubice še sam... Zato se šalim, misliš... Vendar, zlata, ti se motiš! Jaz te ljubim, Magda.

MAGDA: Ne lažite! (*Mu izvije roko.*)

MEDICINEC: Ali misliš, da lažem, ker si ti samo sobarica, ki služiš in gospodi sobe pometaš, jaz pa študent? Ljubezen ne vprašuje, kaj si ti in kaj sem jaz. Ljubezen ljubi... (*Prime Magdo za roko in ji jo boža.*)

MAGDA (*po premolku*): Kako mehke roke imate!

MEDICINEC: A tvoje so tisočkrat boljše. Noč in dan bi ti jih poljubljal. (*Ji poljubi roko.*)

MAGDA (*mu odtegne roko, kakor bi jo zapekla*): Ne poljublajte mi rok! Vse zdelane so in raskave. Vaše so vse nežnejše.

MEDICINEC (*si ogleduje roke*): Nežnejše? Gnusile bi se ti, če bi vedela, kaj delajo.

MAGDA: Te gladke, mehke roke?

MEDICINEC: Glej, v njih držim dan na dan nož in režem in iščem v mrtvčih tajnosti življenja in smrti. V njih sem že tehtal možgane učenih ljudi in štel gubice, ki so bile nekoč vsaka zase zibelka novih, živih misli. S temi prsti sem že sledil žilam

in vlakencem dekliškega srca, ki se je nekoč krčilo v bolesti in utripalo v sreči in ljubezni. To je bilo včeraj. Tisto dekle je skočilo v vodo in utonilo.

MAGDA (*ki je z rastočo grozo poslušala stavek za stavkom, plane kvišku*): Groza! Nehajte! (*Se nasloni na ograjo in vsa trepeče.*) Dekle... skočilo... v vodo... in vi ji režete srce!... Ali nimate usmiljenja?

MEDICINEC: V mrtvecih ni življenja, ni duše, ni ljubezni... (*Pogleda Magdo.*) Zakaj si se umaknila, Magda?

MAGDA: Bojim se vas...

MEDICINEC: Ne bodi taka...! Vse to sem ti povedal samo zato, da bi spoznala, kako si želim od mrtvih k tebi, ki živiš. In ti si tako lepa, da mora človek ob tebi nehote misliti na življenje in smrt. Vrag naj me vzame, da sem tako neumen! (*Si nalije čašo in izpije.*) Prisedi, Magda! Saj sem fant in ti dekle!

MAGDA: Glava me je začela boleti in v sencih mi kluju. (*Vzame klobuk z glave in ga položi na stol.*)

MEDICINEC (*vstane in se nasloni tik Magde na ograjo*): Kako si se razburila, ubožica! Ne misli več na budalosti, ki sem ti jih pravil! (*Premolk.*) Kako lepo je jezera nočoj! Prečudno življenje diha še v noči, daljne luči še svetlikajo v njem in mesec se ziblje v valeh. Ali slišiš?

MAGDA: Kaj?

MEDICINEC: Glej, tam! Riba je prhnila v zrak, za hip se zasrebrila in utonila v temo. Lepo je jezero, še lepše morje v takih nočeh.

MAGDA: Morja še nisem videla.

MEDICINEC: Kot nevesta pojdeš na ženitovanjsko potovanje k morju... v Benetke...

MAGDA: Peter je siromak. Z njim ne bom mogla nikamor.

MEDICINEC: Ah, kaj Peter! Z menoj pojdeš...

MAGDA: Z vami? Nikoli...

MEDICINEC: Z menoj pojdeš kot nevesta... Toda čemu me vikaš, čemu ti je še Peter v mislih? Ali ti nisem dejal, da si moja?

MAGDA: Bojim se vas, gospod...

MEDICINEC: O, Magda, kakšno dete si še! Čuj, jaz nisem gospod, tvoj Pavel sem in ti moje dekle. (*Jo objame in poljubi.*)

MAGDA (*se mu izvije*): Ne, ne. Ne morem verjeti... Saj se samo igrate z menoj!

MEDICINEC: Zakaj mi nočeš verjeti?

MAGDA: Jaz sem uboga deklica, vi gospod. Odkar mi je mati umrla, služim pri tujih ljudeh. Peter mi je edini prijatelj. On je dober čovek. Moj Bog, ob sami misli nanj se mi vrti v glavi... Ne, ne...

MEDICINEC: Vrag z njim, s tem tvojim dobrim človekom! Ali ti nisem dober tudi jaz? Ali

ti nisem več kakor prijatelj? Na rokah te bom nosil, Magda, ko boš moja. Poglej mi v oči!

MAGDA (*upre oči zaupljivo vanj*).

MEDICINEC: Ti neumno dete! Nič več gospod in vi in Peter! (*Jo objame.*) Samo enkrat mi reci Pavel in vedel bom, da si moja!

MAGDA (*dahne*): Pavel!

MEDICINEC (*jo poljubi*): Ne tako žalostno, dušica! Veselo te hočem videti, kakor si bila danes ves popoldan, ko si pela čez polja in travnike in steze. (*Po kratkem premolku ugleda na njenih prsih rožo.*) Kdo ti je dal to rožo?

MAGDA: Peter.

MEDICINEC (*ji z naglo kretnjo vzame rožo in jo vrže v vodo*): V vodo z njegovimi rožami in spominom nanj! Zdaj si samo moja!

MAGDA (*žalostno*): Pavel, kaj si storil!

MEDICINEC: Nič. Jaz ti še nocoj kupim drugih, lepših rož.

MAGDA: On ne sme izvedeti, da sem taka... (*Nenadoma zastrmi na drugi breg.*) O Bog, tam hodi...

MEDICINEC (*gleda v smer, kamor strmi Magda*): Kje? Jaz ne vidim nikogar.

MAGDA: Tam hodi ob drugem bregu, siromak... Zdaj stopa pod svetiljko, sključen, ubog, potrta. Kako rad me je imel! In midva se poljubljava! (*Se nasloni na ograjo in skrije obraz v dlani.*)

MEDICINEC (*se skloni k njej*): Nikogar ni tam, dušica. Senca je šla mimo in ti si se je zbala. (*Boža Magdi lase.*) Potolaži se, tvoj Peter je že davno zlezel v posteljo!

Študentska pesem s kitaro se približuje.

MAGDA (*se vzravna*): Kaj je to?

MEDICINEC: Moji prijatelji se vračajo v mesto. Pojdiva za njimi!

MAGDA (*si dene klobuk na glavo*): Pozno je že ...

MEDICINEC: Z menoj moraš, ljubica. Do belega dne bomo plesali. To bo noč! (*Potrka s čašo ob čašo.*) Natakari! Plačam!

DRUGA SCENA.

Nizko nad mizo sveti luč toplo izpod senčnika na košek za šivanje in vezenje in par kosov belega perila. V ozadju sanja za zavesami okno, na desni slutiš vrata na hodnik, na levi ona v Magdino sobico. Ob mizi stojita PETER in MAGDA, ki je vstala s svojega stola. Ona je vsa nestrpna in sitna, on vrti kakor v zadregi svoj klobuk v rokah in se odpravlja.

MAGDA: Kaj še čakaš, Peter? Gospa utegne priti ta hip. Gorje, če te dobi pri meni!

PETER (*trmasto zakrknjen v svoje misli*): K spovedi pojdi, Magda, in vprašaj, ali smeš tako ravnati z menoj!

MAGDA: S teboj?

PETER: Dá, s človekom, ki ti je obljubil, da te vzame za ženo.

MAGDA (*neodločno in brez prepričanja*): Saj ti nisem nič hudega storila... (*Proseče.*) Toda prosim te, pojdi!

PETER: Velika stvar je, dekleta zapeljati...

MAGDA (*nestrpno*): Čemu pridigaš to meni?

PETER: Velika stvar je to tudi zate. Tisti študent, saj veš... On te zalezuje, te mami, ti pri-

sega, a te ne bo poročil nikoli. Vem, kako delajo taki. Zapeljivi pogledi, sladke besede, obeti in pri-sege naprej, potem vse drugo, ki se imenuje ne-čistost...

MAGDA (*vzklíkne*): Tebi se blede, Peter!

PETER (*kakor bi jo preslišal*): In pride ura, ko dekle omaga. Ona, ki ji je namen postati krščanska mati, se izprevrže v ničvrednico...

MAGDA (*vzkipi od užaljenosti in sramu*): Molči! Ničesar mi ne smeš očitati. Poštena sem in se me ni dotaknil še nihče kakor ti s svojimi grdimi besedami. Pojdi pri tej priči in se ne vrni, dokler ne bodo tvoje misli boljše!

PETER (*mirno*): Ne jezi se, Magda! Rad te imam, tako rad, da so iz ljubezni moje besede hujše nego moje misli. Vsa si se izpremenila od tiste nedelje, zato te svarim.

MAGDA: Niti besedice več! Pojdi vendar, da te moja gospa ne zaloti tu! Pojdi!

PETER: Grem, Magda... (*Odide počasi na desno, a se za hip še okrene.*) Nikoli še nisem bil pri tebi, nikoli več ne bom... Ti me ne razumeš. Bog naj ti pomaga in te varuje! (*Odide.*)

MAGDA (*postoji vsa zamišljena par trenutkov, odide za Petrom in zapre vrata na hodnik. Ko se vrne, sede k mizi, vzame šivanje v roke, naredi par vbodljajev in delo odloži. Zakrije obraz v roke in jih po par trenutkih sklene kakor v mo-*

litvi. A čez hip zašepeče brezupno): Ne morem... ne morem... Lažem Bogu in sebi...

Zunaj pozvoni.

MAGDA (*plane kvišku in odhiti na desno odpirat. Čez par trenutkov še na hodniku vsa preplašena*): Pavel, za božjo voljo, ne!

MEDICINEC (*od desne z Magdo, ki ga skuša zadržati*): Samo trenutek, Magda, da pogledam v ta tvoj kotiček in ti povem ljubo besedo!

MAGDA: Ne, ne, Pavel! Moja gospa pride ta hip domov...

MEDICINEC: Naj pride! Šel sem mimo po ulici in me je nenadoma zgrabilo: k tebi moram. Samo za hip, za minuto. Do nedelje, ko se zopet vidiva, je cela večnost...

MAGDA: Samo dva dni... Saj gotovo pridem, kakor si mi pisal. Samo moja gospa...

MEDICINEC (*jo prekine*): Nič gospa! Ali ona nima svojega gospoda?

MAGDA: Kaj bi rekla, če bi te videla pri meni!

MEDICINEC: Nič. Tudi njo je gospod ljubil kakor jaz tebe.

MAGDA: Toda ona je poročena gospa, jaz pa sem uboga in služim. Stroga je, celo Peter me ne sme obiskovati, dasi ona ve, da sva si dobra.

MEDICINEC: Ne imenuj mi tega človeka več.

MAGDA: Nikogar nimam na svetu, ki bi mu zaupala. On me ima rad, zato mislim nanj. Sam Bog ve, kako mi je hudó, ko se ga spominjam.

MEDICINEC (*ironično*): Ti si res ubogo dekle! Nikogar nimaš na svetu, praviš... (*Prepričevalno in toplo.*) Ali nimaš mene, ki vsako minuto mislim nate? Svet, ljudje, življenje, vse je zame nič brez tebe. Zakaj sva še tako daleč narazen! (*Jo objame.*)

MAGDA (*se stisne k njemu, kakor bi iskala zavetja v njegovem objemu*): Saj vem, da si dober, Pavel!

Zunaj pozvoni.

MAGDA (*se iztrga vsa preplašena iz njegovega objema*): Moj Bog, gospa je prišla! Kaj mi je storiti?

MEDICINEC: Nič... Tu ostanem in če me ugleda, ji vse povem.

MAGDA: Ne, ne... Zapodi me še nocoj... Zakaj nisi šel, ko sem te prosila!

MEDICINEC (*se ozre okrog*): Kje je tvoja sobica? (*Stopa na levo.*) Tukaj?

Zunaj pozvoni nestrpneje.

MAGDA: (*vsa v obupu*): Kaj naj storim!

MEDICINEC (*šepeče na levi*): Brezskrben obraz naredi, nasmej se, pojdi in odpri in ji vošči dober večer in lahko noč! Jaz pa počakam tu v tvojem gnezdecu. (*Izgine na levo.*)

Zunaj zvoni še nestrpneje.

MAGDA (*tava kakor omotena odpirat na desno. Po kratkem odmoru, ko odpre vrata v stanovanje, se sliši njen glas na hodniku*): Res nisem slišala, da ste pozvonili, gospa. Šivam in sem bila tako trudna, da sem skoraj zaspala. Že tretji večer bedim... (*Bližje.*) Oprostite! Lahko noč, gospa! (*Vstopi in zapre vrata na hodnik na desni.*)

MEDICINEC (*šepeče od leve*): Ali je šla?

MAGDA (*s prstom na ustih*): Tiho!

MEDICINEC (*se bliža od leve*): Zakleni tista vrata!

MAGDA (*tava k mizi*): Ne morem in ne smem! Še nikoli jih nisem zaklenila. Kaj sem storila! (*Se sesede na stol in zaihti tiho v dlani.*)

MEDICINEC (*gre po prstih na desno in zaklene tam vrata*): Tako... Nihče ne bo slutil, da sem jaz pri tebi. Tudi luč bom ugasnil... (*Ugasne luč. Nato gre tiho v ozadje, odgrne zaveso pri oknu in ga polahko široko odpre. V sobo zasije srebrna mesečina jasne majske noči. Stoječ ob oknu.*) Kako lepa majska noč je nad vrtovi! Tvoja sobica pa nima okna in je tesna kakor celica v ječi. Kako moreš spati v njej v takih nočeh, Magda, da te ne zaduši? Kako moreš biti še tako lepa v tej prokleti poselski sužnosti in zatohlosti? Magda, ali me poslušáš?

MAGDA (*se ne gane, tiho ihteč ob mizi.*)

MEDICINEC (*gre po prstih k njej, se skloni nad njo in jo boža po laseh*): Kaj sem ti storil, da

jo kaš? (*Premolk.*) Ali naj grem in se nikoli več ne vrnem?

MAGDA: Saj ne moreš... Vsa vrata so zaklenjena.

MEDICINEC: Skozi okno skočim na vrt.

MAGDA: Previsoko je.

MEDICINEC: Iz prvega nadstropja? To je meni šala. Nihče ne bo vedel, da sem bil pri tebi. Do jutra ostanem in bova kramljala.

MAGDA: Greh bi bilo...

MEDICINEC: Ljubezen ni greh. To pravi Peter, ki vidi v vsaki deski že stranico za mrtvaško krsto. Zastrupil bi te rad s svojimi nauki in ti oslepil oči, da bi ne gledala drugega kakor njega. Prevaril bi te rad za srečo in mladost, da bi te užival samo on... Prokleti človek!

MAGDA: Ne kolni mi ga, siromaka!

MEDICINEC: Prav praviš! Vrag z njim, ki naju obletava kakor vsiljiva vešča! Stopi k oknu!

MAGDA (*vstane in se opre z rokami ob mizo*): Tako trepečem, da bi ne mogla prestopiti niti koraka.

MEDICINEC: Ob oknu ti bo bolje! (*Vzame njen stol in ga nese k oknu.*) Tako! (*Se vrne in vodi Magdo, ki se brez volje opira nanj, k oknu.*) Kako si vsa brez moči! Pala boš, Magda! Naj te držim, ptičica moja plaha! (*Ko prideta k oknu, sede in jo potegne k sebi v naročje.*)

MAGDA (*se upira*): Ne, Pavel, prosim te!

MEDICINEC: Čemu se braniš? Kakor otroka te bom pestoval, nasloniš mi glavo na ramo in ne ti in ne jaz ne bova vedela, kdaj nama noč mine. Začudiva se, ko začno zvezde bledeti in zardi prvi svit na jutranji strani...

MAGDA (*skrije obraz na njegovo ramo*): Pavel, zakaj mi vse to pripoveduješ?

MEDICINEC: Ne vprašuj! Vprašaj, zakaj gorijo nocoj zvezde tako nizko in svetló, zakaj diši cvetje s kostanjev v drevoredu tako opojno sladkó, zakaj pedika prepelica tam daleč v polju tako tajno ljubó! Ali ne čutiš, da je vse to pesem ljubezni? Ena sama pesem, dušica? (*Jo poljubi.*)

MAGDA (*se mu skuša izviti*): Pusti me, Pavel! Saj te imam rada, toda...

MEDICINEC (*jo privije zopet k sebi*): Nič besed, Magda, nič prošenj! Kaj zvezde, kaj cvetje, kaj ptica v brazdah! To vse je daleč, a ti si mi blizu in moja, moja, moja... Zatisni oči, zaspi in sanjaj! (*Premolk.*)

MAGDA: Ali me nikoli ne zapustiš in zavržeš, Pavel?

MEDICINEC: Nikoli... Prisegam ti... Glej, srce ti bije mirneje, čelo ti ni več vroče, tvoje oči so trudne. Daj, da ti jih jih poljubim, preden jih zatisneš! (*Jo poljubi na oči.*) Ali ti je dobro, Magda?

MAGDA: Dobro...

MEDICINEC: Spi, sladko spi! In ko utone mesec za hišami in zažvižga prvi kos v vejevju, tedaj te rahlo, tiho ponesem v tvoje gnezdece, poljubim in izginem! In domov grede bom vriskal po ulicah kakor fant na vasi.

Po dolgem premolku se zasliši nenadoma izpod okna proseč, bolesten PETROV klic: Magda, deklica moja!

MAGDA: *(se zdrzne)*: Pavel, kaj je to? Ali me ni nekdo poklical?

MEDICINEC *(izpusti Magdo)*: Kaj, taka si? Fantje te hodijo ponoči klicat?

MAGDA *(pogleda skozi okno, a se hipoma umakne)*: Peter je doli.

MEDICINEC *(ves v gnevu)*: Hinavec, svetohlinec! Tako je vasoval pri tebi noč na noč, ti pa praviš, da te je učil, da je ljubezen greh.

MAGDA: Pavel, poslušaj me!

MEDICINEC: Molči! Tako si me premamila, da bi bil prisegel, da si svetnica. O, jaz norec, da sem ti verjel in govoril o zvezdah in cvetju! On pa čaka doli, da zleze k tebi, ko se mu oglasiš!

MAGDA: Še nikoli me ni klical.

MEDICINEC: Nocoj te kliče... Tudi njega je zmešala ta lepa noč... A meni se je zbistnilo... Doli skočim in mu pustim prosto pot. V posteljo, deklica moja! Povem mu, da ga čakaš! *(Se hoče skloniti skozi okno.)*

MAGDA (*ga zadrži*): Za Boga, Pavel, poslušaj me! Še nikoli me ni obiskal, nikoli še poljubil kakor ti. Trenutek pred teboj je bil pri meni, ves zbehan in žalosten. Hotel je govoriti o tebi, a jaz sem ga spodila. Morda te je videl, morda uganil, da greš k meni. Prisegam ti, da drugega ni med nama.

MEDICINEC: Prisegaš? Ali misliš, da sem še tako bedast, da ti bom verjel?

MAGDA: Bog me kaznuj, če ni resnica! (*Ga objame in zaihti.*) Tebi ne morem lagati, Pavel!

MEDICINEC (*po premolku*): Prav... Verjamem ti... On me morda ni le videl, morda tudi prisluškuje! (*Glasneje.*) Sedaj naj napenja ušesa, prisluškovalec, da bo slišal, da si moja, samo moja. (*Tišje.*) Pojdiva v tvojo sobico! (*Jo vede proti levi.*)

MAGDA (*se ustavlja*): Ne, Pavel, ne morem.

MEDICINEC: Moraš, če hočeš, da ti verjamem.

MAGDA (*že ob vratih na levi*): Pavel, imej usmiljenje z menoj!

Oba izgineta na levo. Čez par hipov se začuje še enkrat izpod okna žalujoč, obupan PETROV klic: Magda, deklica moja!

TRETJA SCENA.

Skozi okno v ozadju sili polumrak medlega oktoberskega jutra v študentsko sobo. Na mizi leži razgrnjen kovčeg, ob njem knjige, obleka, perilo in drugo.

MEDICINEC (*stoji golorok ob oknu, si popravlja z glavnikom prečo v laseh in se gleda v ročno ogledalo. Malomarno*): Čuj, Magda, sedaj bi se prav za prav spodobilo, da greš.

MAGDA (*si vtika iglo v klobuk in zapenja lahko jopico*): Ne morem si misliti, da je to najino slovo bog vedi za kako dolgo.

MEDICINEC (*si je prečo uredil, odloži glavnik in ogledalo v kovčeg, stopi k Magdi in jo poboža po licu*): Ali se me še nisi naveličala, Magdica moja? Vidiš, to so stvari, ki se pripete vsakemu dekletu enkrat ali pa večkrat v življenju. (*Si pripenja ovratnik in zavezuje ovratnico*): Da, da, to je slovo, slovó prebridkó, a kaj zato!

MAGDA: Ti se šališ, a jaz sem tako žalostna, da bi najrajši ta hip umrla.

MEDICINEC: Kaj še, deklica moja! Ne povešaj glave! (*Se postavi pred njo.*) Poglej, ali sem si ovratnico prav zavezal! Danes jo imam prvič

in sem je vesel. Vsakokrat, ko jo vzamem v roke, bom mislil na te, ki si mi jo splela in dala v spomin. Vsaka nitka misel name, vsaka zanka zame vzdih... (*Premolk. Magda se ne gane in strmi zamišljena predse.*) Torej se mi poda, ker molčiš... (*Obleče suknjič, ki ga vzame z mize.*) Veš, zares bi bilo prav, da bi šla, ljuba Magda.

MAGDA (*žalostno in užaljeno*): Kako se ti mudi, da me tako podiš! Vlak odhaja šele ob šestih in zdaj niti polpetih ni...

MEDICINEC: Kaj vlak! (*Začne zlagati knjige in drugo v kovčeg.*) Moja gospodinja bi te lahko slišala! Kaj bi si mislila!

MAGDA: Ali si pozabil, kako si se mi smejal tisto jutro, ko si bil prvič pri meni in sem se tresla od strahu, da bi te moja gospa ne videla, ko si odhajal?

MEDICINEC: To je vse drugo, če sem prišel jaz k tebi, kakor da si prišla ti k meni.

MAGDA (*bridko*): To mi očitaš? Kako brezsrčen si!

MEDICINEC: Nič brezsrčen... Vse to je le šala, zabava, mlada kri, ljubezen, če hočeš... Vsaka dobrega je enkrat konec in tudi ta najina neumnost ne more trpeti večno...

MAGDA: Pavel, povej mi za božjo voljo, ali ti je bilo vse to le šala?

MEDICINEC (*preneha skladati svoje stvari v kovčeg, ker mu je vprašanje neprijetno, gre k oknu in se zagleda skozi šipe v megleno jutro*).

MAGDA (*ki čaka zaman par hipov na odgovor*): Vem, da nisi tak in da je tudi tebi težko, da se morava ločiti. (*Gre k njemu in se ga oklene.*) Saj ne bo za vedno! Da ti bo slovo lažje, te spremim na postajo.

MEDICINEC: Ni mogoče. Daj si dopovedati, Magda! Ali naj vsakdo vidi in ve, da si moja ljubica?

MAGDA: Vikala te bom, kovčeg ti ponesem in gospod doktor ti porečem, da bodo ljudje mislili, da sem tvoja služkinja.

MEDICINEC (*se nestrpno oprusti iz njenega objema*): Čemu vse to! Neumnost... (*Pogleda nestrpno na uro.*) Moja gospodinja zgodaj vstaja. Pojdi, lepo te prosim, Magda!

MAGDA: Saj grem, saj grem. Toda, Pavel, vsaj na postaji te smem počakati, da te še enkrat pozdravim?

MEDICINEC: Opraviva to rajši tukaj! Veš, moj prijatelj, ki je predvčerajšnjim z menoj promoviral, me čaka. Neljubo bi mi bilo, če bi naju on videl...

MAGDA: Grozno! Ti me hočeš zapustiti za vedno, me zavreči, Pavel! Tema se mi dela pred očmi...

MEDICINEC: Kaj jaz vem! Sicer ti bom pisal... Ali ne vidiš, kako nestrpen sem? (*Začne zopet spravljati svoje stvari v kovčeg.*)

MAGDA: Pavel, ali je to slovo od mene, ki sem te tako presrčno ljubila?

MEDICINEC: Saj ti pravim: pisal ti bom. Samo pojdi vendar!

MAGDA: Ne ganem se, dokler mi ne poveš, kaj nameravaš.

MEDICINEC: Odpeljati se nameravam, vidiš, stopiti v službo v kako bolnico in začeti s prakso. Potem bomo že videli. To nameravam... Drugega ti ne morem povedati.

MAGDA: Obljubljal si mi, da bom tvoja žena. Prisegla bi bila na tvoje besede. In zdaj ta strašna resnica!

MEDICINEC: Saj veš, kakšne so take obljube! Jaz nimam nič, ti nimaš nič. Ali naj se poročiva na vse to, ki je dvakrat nič? Kje so še tisti časi, ko se bom jaz ženil! Morda se nikoli ne bom.

MAGDA: Zakaj si mi potem obetal nebesa, zakaj me rotil in mamil z obljubami, da sem se vsa zaverovala vate?

MEDICINEC: Ne bodi sitna! Kaj ti pa manjka? S Petrom se sprijazni in bo vse prav. On te bo še vedno rad poročil.

MAGDA (*kakor bi bila preslišala njegove besede*): Saj to ne more biti resnica, ne more... Da

bi jaz mogla pozabiti tvoj glas, tvoje oči, tvoje lice, tvoje roke! Ne, ne, to ne more biti... (*Zdrkne ob njem na kolena.*) Usmili se me, Pavel! Povej mi, kam pojdeš, da pridem za tabo in te bom mogla vsaj videti! Ne morem te pustiti in če bi v grobu ležala, bi se vračala k tebi.

MEDICINEC: Konec, Magda! Ne kleči pred mano! Vstani in idi! Če ne greš ti, pojdem jaz! (*Je zložil vse stvari v kovčeg in ga zapre.*)

MAGDA (*vstane kakor v omotici*): Tako si me tedaj zavrgel...

MEDICINEC (*pomirjujoče*): Saj nisem jaz edini na svetu! Če ti ni za Petra, poišči si drugega! Klin s klinom, ljubezen z ljubeznijo! Poslušaj ta moj nasvet in čez teden dni se boš smejala tem solzam. Saj si lepa in moških boš imela na izbero, ki te bodo tolažili...

MAGDA: Ne, ne... Meni ni več pomoči... Zame si samo ti na svetu...

MEDICINEC (*pogleda na uro*): Prosim te, Magda, ali res ne maraš iti?

MAGDA (*zatre v sebi vso bridkost in izpregovori odločno, globoko bridko*): Grem! Naj te poljubim še enkrat na čelo! (*Stopi k njemu in ga poljubi na čelo.*) Bodi srečen! Sam Bog naj ti odpusti, kar si storil z menoj! (*Zaihti in odhaja na levo.*)

MEDICINEC (*stopa tiho za njo*): Po prstih stopaj, Magda! Po ulicah mi ne joči, da te kdo ne vpraša, kaj ti je! Vse to ni vredno ne enega vzdihljaja ne ene solze....

ČETRТА SCENA.

Mesec sveti v pozni jesenski noči na klopco v parku. Na njej sedita PETER, zavit v pelerino, in MAGDA v poletni obleki tesno drug ob drugem in prisluškujeta tajnostnemu življenju noči, padanju zadnjega listja na belo pot, ki pelje od desne na levo, in ptičjim glasovom v drevju.

MAGDA (*se zdrzne*): Kaj je to, Peter? Ali si slišal?

PETER (*posluhne*): Nič ni... Ptiček cvrči, ki ga je pobrala sova z veje... Zdaj je umolknil. Zadržala ga je in brez glasu odletela....

MAGDA: Res, ni ga več slišati. Toda ne... Kaj so ti zategli glasovi v višavi?

PETER: Ptice lete na jug in se kličejo visoko pod nebom.

MAGDA: Saj res... Kolikokrat sem poslušala te skrivnostne klice v jesenskih nočeh, ko sem se vračala z mamo iz vasi v našo kočo. Kako dolgo je že od tedaj!

PETER: Hladno je. Ali naj ti posodim pelerino, da te ne bo zeblo?

MAGDA (*se žalostno nasmehne*): Saj mi je toplo. Ti si še vedno tako vsakdanji kakor včasih.

Kaj mraz, kaj vročina, kaj pomlad, kaj jesen! Zame vsega tega ni več.

PETER: Že pol ure sediva tu. Domov bi morala.

MAGDA: Domov! Kako lepo se to sliši! A storiti to, je vse drugo. Rada bi ti povedala, prav za prav sem te nocoj zato nagovorila... (*Umolkne v zadregi.*)

PETER: Povej mi torej!

MAGDA: Nič... (*Se odmakne od Petra. Premolk.*)

PETER (*se primakne k njej in jo rahlo objame z roko preko ramen*): Ne boj se, Magda! Povej mi vse! Toda kako trepečeš! Vidiš, v resnici te zebe. (*Si odpne pelerino in ogrne Magdo.*) Tako! Sedaj ti bo toplo in mi lepo vse razodeneš...

MAGDA: Ne, ne... V lice bi mi pljunil...

PETER: Ne bom te žalil, Magda. Če bi te srečal lačno, zavrženo, preganjano na cesti, bi te vzdignil in te na rokah nesel domov. Zadnji kos kruha bi delil s teboj, na svoje vzglavje bi položil tvojo glavo, da bi počivala, odel bi te in bedel nad teboj kakor nad otrokom...

MAGDA: Vem, da si dober... Toda tiho, nekdo prihaja!

Oba umolkmeta. Od leve pride počasi, kakor bi se izprehajal, DETEKTIV v maski medicinca, se ustavi pred klopco, prižge cigareto in odide počasi

na desno, kakor bi se navidezno za Petra in Magdo niti ne brigal.

PETER (*ki je pozorno gledal za detektivom, do premolku*): Ta človek naju opazuje. Pojdiva!

MAGDA: Ne, nalašč počakajva! Ali si videl njegov obraz in njegovo hojo? Čudovito!

PETER: Jaz nisem ničesar opazil. Kak lahko živec bo, ki ima polne žepe denarja in ne ve, kaj bi ves dolgi večer.

MAGDA: Ali nisi videl njegovih oči, njegovega lica? Kakor bi bil on sam! Toda saj ni mogoče...

PETER: Kdo naj bi bil?

MAGDA: Če sam ne uganeš, ti ne bom pravila.

PETER: Ti sanjaš, Magda! Pojdiva! Spremim te do stanovanja.

MAGDA: Nocoj ne morem nikamor.

PETER (*ves začuden*): Kako? Zakaj ne? Ti si — ?

MAGDA: Ne izprašuj me! Na cesti sem, vidiš, brez službe. Zato sem te nagovorila.

PETER: In to mi poveš tako mirno in vsakdanje? Ob tej uri v tujem mestu brez doma! Zakaj mi tega nisi takoj povedala?

MAGDA: Bala sem se te...

PETER: Čemu? Saj sem ti dober. Ali si večerjala?

MAGDA (*molči*).

PETER: Toda kaj izprašujem! V resnici sem neumen človek. Ob meni dreveniš od mraza že pol ure, se pripravljáš, da bi govorila, kakor za izpoved in jaz sedim in strmim vate, ki čakaš, da ti pomorem. O, jaz tepec!

MAGDA: Ne govori tako! Saj mi ni hudega. Če bi te ne bila srečala, bi se bila do jutra izprehala po ulicah in drevoredih. Zame je prav tako ali drugače...

PETER: Ali si šla sama iz službe?

MAGDA: Danes popoldne me je gospa zapodila... Malenkostna stvar: vazo sem razbila pri pospravljanju. In je začela vpiti nad menoj, da sem zadnje čase izgubila pamet, da sem ničvrednica, da se vlačim z moškimi... Vrgla je knjižico predme in mi pokazala vrata.

PETER: Toda zakaj vse to, zakaj?

MAGDA: Ne izprašuj! (*Pogleda na desno.*) Toda glej, tisti človek zopet prihaja.

PETER: Vstaniva in pojdiva!

MAGDA: Počakajva, da pojde mimo!

Od desne pride izprehajaje se DETEKTIV in gre počasi mimo na levo.

MAGDA (*ko detektiv izgine*): Ali si sedaj videl, da mu je ves podoben?

PETER: O kom govoriš?

MAGDA: O njem, o Pavlu... Ne morem ga pozabiti, vidiš...

PETER: Bog ti odpusti, da si taka! Ne vem, a skoraj bi rekel, da je on vsega tega kriv. Zavoljo njega si nocoj brez strehe, brez službe na cesti. In ti je obljubljal, da te bo na rokah nosil! Kje je sedaj, Bog ga kaznuj? Morda je sit in na gorkem, ob čaši vina si gleda svoje roke, se smeje v krogu prijateljev, svojo novo ljubico péstuje. Ti pa gladiješ in prezebaš in misliš vsako minuto nanj tako verno, da ga vidiš v vsakem pustolovcu, ki ga malopridna pot pripelje mimo. O Magda, kako te je izpridil!

MAGDA: Prosim te, ne govori tako! Ali misliš, da si ne očitam jaz sama vsega tega? Vendar si ne morem pomagati. (*Premolk.*) V vodo bom skočila, tedaj bo vsega konec...

PETER: Ne greši, Magda! (*Tolažeče.*) Ne bodi žalostna, vse bo dobro! Saj ti bom jaz pomagal, samo zaupaj vame! Čakaj! (*Vzame denarnico iz žepa in prešteva denar.*) Dovolj bo za večerjo in čašo čaja. V tisto kavarno pojdeva kakor včasih ob nedeljah, sedeva v kot in se pomeniva o vsem. Potem te popeljem v svojo sobico in ležeš to noč. Jaz pa pojdem in najdem že kje kotiček, da se stisnem vanj.

MAGDA: Ne, ne, Peter... Nagovorila sem te samo zato, ker me je bilo groza, da sem tako sama nocoj... Toda glej, tisti človek se vrača!

Od leve pride zopet DETEKTIV, se počasi približa in pred klopco ustavi.

DETEKTIV (*ironično*): Izvrstno se zabavate, gospodična, kakor vidim.

PETER (*vstane*): Oprostite, gospod, kdo ste in kaj želite?

DETEKTIV (*Petru osorno*): Vas nisem ničesar vprašal, gospod! Da pa ne boste v dvomu, naj vam zadostuje beseda: policija! (*Vzame iz žepa beležnico in svinčnik. Magdi*): Kdo in kaj ste, gospodična?

PETER (*detektivu*): Oprostite, ona je moja nevesta!

DETEKTIV (*Petru*): Rekel sem vam že, da z vami nimam posla... (*Magdi*): Vaše ime in priimek?

MAGDA (*detektivu*): Kaj sem storila, da bi vam morala povedati, kdo sem?

DETEKTIV: Ob tej uri ni navada, da sedi pošteno dekle z moškim samo v mestnem parku.

MAGDA: Če je pa tisti moški, recimo, moj ženin, ali sem zato nepoštena, gospod?

DETEKTIV: Nocoj je lahko ta vaš ženin, jutri drugi, pojutrišnjem tretji i. t. d.

PETER (*odločno*): Gospod, prosim, da ne žalite mojega dekleta!

DETEKTIV (*Petru*): Vi se vmešavate v moj uradni posel. Ne bom se prerekal z vama! (*Vtakne beležnico v žep.*) Pojdita z menoj na komisarijat!

MAGDA (*detektivu skoraj prijazno*): Prav rada bi šla, gospod, samo povejte mi, kaj na bi tam dva nedolžna človeka, kakor sva midva? Poglejte mi v lice! Ali sem taka, kakor si mislite vi o meni? (*Približa obraz detektivovemu.*)

DETEKTIV: Vraga, saj ne rečem, da niste čedni, gospodična, toda policija je policija!

PETER (*detektivu*): Če sva tu na klopci sedela in se pogovarjala, res ne vem, kaj nama policija hoče. Nikogar nisva okradla, nikomur kaj žalega storila, nikomur hiše zažgala.

DETEKTIV (*Petru*): Naša naloga ni samo skrbeti za javno varnost, temveč tudi za javno (*s povdarkom*) nravnost!

PETER: Ali sva midva storila kaj nenravnega?

DETEKTIV: Prosim, dovolj! Videl sem, da ste gospodično ogrnili s svojo suknjo in se stisnili k njej. (*Magdi.*) In vi ste se stisnili k njemu. Če sta res zaljubljenca ali zaročenca, kakor pravita, ljubita se doma!

MAGDA (*detektivu*): Saj on ni moj zaročenec in domov nocoj niti ne morem, moj dragi gospod, ker doma nimam!

DETEKTIV: Potem imam še več povoda, da vaju povabim s seboj! Pojdita! V imenu postave!

PETER (*stopi nenadoma med Magdo in detektiva, katerega zgrabi za roko*): Uteci, Magda! Jaz ga bom držal!

DETEKTIV (*se iztrga*): Stojta! (*Zabrlizga na piščalko.*)

MAGDA (*Petru*): Peter, ne budali! Kaj se nama pa more zgoditi? (*Detektivu*): Ne bova vam pobegnila.

DETEKTIV: Bi mi tudi ne ušla. Tovariši so slišali moj žvižg. Idimo! (*Magdi.*) Gospodična, lepo na moji strani! (*Vsi odidejo proti levi.*)

PETER: Pritožil se bom.

DETEKTIV: Kakor vam drago! Samo pobegniti mi ne izkušajte, drugače vas vzamem na vrvico!

PETA SCENA.

Na policijskem komisarijatu sedi za mizo, natrpano s spisi in knjigami, policijski KOMISAR v maski detektiva. Zelo mlad je, zelo osoren, zelo uraden in zelo trmast. Zaslišuje PETRA, ki stoji pred njim in vrti klobuk v rokah.

KOMISAR: Čujte, prijatelj, to je že višek predrznosti! Drugo jutro po tisti noči, ko so vas z vašo »nevesto« prišli in dejali pod ključ, ste leteli naravnost k policijskemu ravnatelju in se pritožili. Hudovali ste se, da se je detektiv sploh upal vaju motiti v blaženi sreči na klopci...

PETER: Prosim, gospod komisar, jaz sem hotel samo vedeti, ali imate pravico tirati poštenega dekleta kakor vlačugo na policijo.

KOMISAR: Le počasi, prijatelj! O tem se bomo pomenili z gospodično samo. Kakor vidim, ste še danes zaljubljeni vanjo do ušes. Tedaj ste bili nemara še bolj. Zato ste ji hoteli pomagati, da bi pobegnila. Ali ne?

PETER: Če ni ničesar storila proti postavi, menim, da bi smela tudi pobegniti. Če bi bila ona hotela, vam povem, da bi se bil meril z detektivom na življenje in smrt.

KOMISAR: Vidite, to sem hotel izvedeti od vas. To je vmešavanje v uradni posel... (*Piše v spis.*) To se pravi, da priznavate ovadbo v celoti. (*Položi zapisnik pred Petra.*) Podpišite!

PETER (*se skloni nad spis, bere trenutek in se nato vzravna*): Tega ne bom nikoli podpisal.

KOMISAR: Zakaj ne?

PETER: Tu ste zapisali, da priznavam ovadbo... Tega jaz nisem rekel. Jaz ne priznavam ovadbe. Magda ni zakrivila ničesar in po pravici bi se mi roka posušila, če bi se jaz podpisal na ta kos papirja.

KOMISAR: To se tiče le vas, moj dragi. Sami ste rekli, da bi ji bili pomagali pobegniti, sami priznali, da ste policijskemu organu, ki vam je povedal, kdo je, očitali, da žali vašo »nevesto«, če jo vpraša uradno — prosim, zapomnite si: uradno — po imenu, priimku in stanovanju. Vidite, to se imenuje vmešavanje v uradni posel. Ali ste razumeli?

PETER: Vse do kraja. Toda to ne drži. Saj ona vendar ni ničesar storila, da bi bil smel vaš organ poslovati. In poslovanje brez vzroka, poslovanje takorekoč proti postavi — ni uradno poslovanje. Neuk človek sem, vendar —

KOMISAR (*ga prekine*): Dovolj! Vi me ne boste učili zakonov! (*Vzame zapisnik izpred Petra.*) Opravili ste, če podpišete ali ne. Vse drugo boste izvedeli na sodniji. Zbogom!

PETER: Pa srečno, gospod! (*Odide počasi na desno.*)

KOMISAR (*lista po spisih*): Požurite se! Recite svoji »nevesti«, naj vstopi, a urneje nego vi! PETER *izstopi*, par hipov nato vstopi MAGDA v lepem plašču in s tenčico čez lice kakor prava svet-ska dama.

KOMISAR (*Magdi, ki jo ima za drugo stran-ko*): Kaj želite?

MAGDA: Klicana sem.

KOMISAR: Prosim, potrpite trenutek! Najprej moram zaslišati še neko služkinjo. Takoj bom opravil. (*Vstane, pohiti k vratom na desni in pokliče na hodnik*): Magdalena Slavec!

MAGDA (*s pritajenim nasmehom*): Gospod komisar!

KOMISAR (*ne razume Magde*): Kam je ta ženska šla! (*Zavpije*): Magdalena Slavec!

MAGDA (*glasneje*): Gospod komisar, to sem jaz!

KOMISAR (*se obrne k njej*): Vi? ... Magdalena Slavec? In je vam dejal ta človek, ki je pravkar odšel, da vstopite?

MAGDA: Tako je, dá.

KOMISAR: Vraga, prisegel bi bil ... (*Se vrne za mizo*.) Zelo neljubo mi je, da sem se mogel tako zmotiti, gospodična! Izvolite sesti! (*Ji ponudi stol*.)

MAGDA (*sede*): Hvala!

KOMISAR (*sede*): Oprostite mi! Neprijetna zadeva, vam in meni neskončno mučna...

MAGDA: Čemu ste me povabili sem?

KOMISAR (*lista po spisu*): Kakor gotovo veste... ste pred mesecem dni doživeli neko neprijetnost v mestnem parku. Sedeli ste tam na samotni klopi v pozni uri z navadnim delavcem. (*Zgane ves nervozen svoj spis.*) Toda čemu naj vam vse to pripovedujem, saj vam je že vse znano...

MAGDA: Res je... Toda, kaj hočete od mene?

KOMISAR: Zaslišati bi vas moral še enkrat... (*Pogleda zopet za hip v spis.*) Sicer v resnici ne najdem ničesar, kar bi bili vi zagrešili proti postavi... Če smem vprašati, kako ste se tisti večer sestali s tistim delavcem? Gotovo samo po naključju...

MAGDA: Ah, tedaj je bil zame težek čas. Nenadoma sem morala iz službe in nisem vedela, kam naj se obrnem.

KOMISAR: Razumem, to se lahko pripeti vsaki gospodični. Neprevidni ste bili, da ste se spustili s tistim delavcem v pogovor. Morda sta si bližje znana in ni slab človek?

MAGDA: Poznam ga že dolgo. Pošten je...

KOMISAR: Še danes trdi, da ste njegova zaročenka. On je vendar samo navaden mizarski pomočnik, zato mu tega ne morem verjeti.

MAGDA: Dober človek je, a moj zaročenec res ni... (*Dvigne tenčico z lica.*)

KOMISAR (*ves vesel*): Glejte, to bomo napisali... (*Piše in medtem vpraša.*) Sedaj ste gotovo že v drugi službi?

MAGDA: Blagajničarka sem v kavarni.

KOMISAR (*še piše*): Torej ste gotovo še na boljšem nego prej.

MAGDA: Zame je isto... Živimo, kakor živimo! A tisto noč, ko so me kot ničvrednico pripeljali sem, se ostudno šalili z menoj in se mi iz vseh kotov smejali, tisto noč sem bila do smrti užaljena in ponižana. Če bi mi bili v obraz pljuvali, bi me ne bilo tako bolelo...

KOMISAR (*neha pisati*): V obraz, v vaše lepo lice? Ne govorite kaj takega! To je bila nesrečna zmota... (*Odloži pero.*) Zgodilo se je že v zgodovini, da je policaj v preveliki gorečnosti zgrabil policijskega ministra. Ko se je izkazala resnica, so se vsi smejali, policaj pa je dobil veliko črno piko. Tako bom tudi jaz oštel svojega brata, da je storil to neumnost in vam nakopal te sitnosti.

MAGDA: Vaš brat je bil to? Res, zelo podobna sta si...

KOMISAR: Samo zunanje, gospodična, po značaju sva pa kakor dan in noč. On sama služba, do zadnjega gumba zapeta suknja, uradnost in postava, zakoni in neizprosnost... Jaz sem ves drugačen. (*Vstane, stopi k Magdi in ji ponudi roko.*) V njegovem imenu vas prosim odpuščanja.

MAGDA (*se mu nasmehlja in seže v roko*): Preprijazni ste, gospod komisar!

KOMISAR: To je bilo v bratovem imenu! To pa — v mojem! (*Se skloni in naglo poljubi Magdi roko.*)

MAGDA (*z nagajivim nasmehom*): Ali je to tudi uradno dejanje? (*Mu roko počasi odtegne.*)

KOMISAR: Gospodična, trda je postava, težka naša služba... Če pokažemo v njej samo trohico čuvstva, se nam že vse smeje. Srce me je premagalo, a že vidim, da nisem storil prav. Vi se norčujete z menoj...

MAGDA (*resno*): Nikakor ne, gospod komisar... (*Ga pomenljivo gleda.*)

KOMISAR: Popolnoma ste me premotili, da ne vem več, kaj sem hotel... Toda čemu me tako pomenljivo gledate? Ali sva se že kdaj srečala?

MAGDA (*zamišljena*): Tako podobni ste nekому...

KOMISAR: Hudo bi mi bilo, če samo svojemu bratu, ki vas je užalil...

MAGDA: To je vse nekaj drugega ... (*Vstane.*)
Dovolite, da se poslovim!

KOMISAR: Ne maram Vas zadrževati, dasi bi z vami rad reševal dolgo in zamotano kriminalno zadevo, da bi doznal, kdo je tisti drugi, ki ni moj brat ...

MAGDA: Ni vam treba vedeti ...

KOMISAR: Za take pomenke je moja uradna soba prepusta, kajne? Prijetneje bi bilo v skritem kotičku vaše kavarne? Ali bi vas smel obiskati?

MAGDA: Ne vem, če me boste našli ...

KOMISAR: Policija najde vse, gospodična ..., Povejte mi, ali bi res ne bili užaljeni, če bi prišel?

MAGDA (*mu poda roko*): Pridite!

KOMISAR (*ji poljubi prste*): Hvala vam!
Že nocoj pridem ...

MAGDA: Samo izdati ne smete, odkod se pozna, gospod komisar.

KOMISAR (*spremlja odhajajočo Magdo na desno*): Gospodična, bodite prepričani, da nihče ne izve, ne kdo sem, ne da sva se že videla ... In ta zadeva s tem delavcem pojde v petih minutah za večne čase v registraturo ...

ŠESTA SCENA.

Ob mizici v sobici zakotne kavarne sedita MAGDA in TRGOVSKI AGENT v maski komisarja iz prejšnje scene. Njegov suknjič iz usnja in klobuk visita na obešalniku v ozadju. Pred njima stoji buteljka vina, dvoje čaš in na dveh krožnikih ostanek pri-grizka. Magda kadi cigareto in pije, kadar ji agent nalije.

MAGDA (zanika trmasto neko vprašanje): Ne morem, ne maram in nočem... Kaj vem jaz o tebi? Morda si poročen in imaš ženo in otroke...

AGENT: Prisegam ti, da sem fant, prisegam, da te vzamem. Ukaži, zapovej, kaj naj storim, da mi boš verjela!

MAGDA: Poroči se z menoj!

AGENT: Komaj sem prekosil tistega tvojega komisarja, ki se je smukal okrog tebe, komaj ti obljubil, da boš moja žena, in že zahtevaš, naj te ta hip peljem pred oltar. Zakaj se ti tako mudi, Magda?

MAGDA: V tej službi se čutim kakor prodano. Vsak moški misli, da ima pravico do mene, ko stopi med te stene. Božajo me, se laskajo, šepetajo nesramnost za nesramnostjo — fej, studi se mi vse skupaj!

AGENT: Kaj hočeš, moja ljuba, poklic! Saj sem se ti tudi jaz tako približal. Vendar si mi bila bolj naklonjena kakor drugim. Zakaj?

MAGDA: Bog ve... Vidiš, rada gledam tvoje lice, tvoje oči, tvoje čelo. Morda ti krivico delam, da ti ne verjamem... Ko bo poroka, bom verjela, da je tudi tvoje srce dobro...

AGENT (*nekoliko nervozno*): Ah, poroka! Šele zaročila sva se in bi že mislila nanjo! Pijva rajši! (*Trči z Magdo.*)

MAGDA (*postavi čašo počasi na mizo, nekoliko razočarano*): Moj Bog, skoraj ti ne morem verjeti, Maks, da me boš vzел. Koliko mi jih je že tako govorilo kakor ti!

AGENT: A nihče ni mislil resno. (*Prepričevalno.*) Veš dekle, tudi jaz sem sit samskega stanu. Trgovska agentura mi nese dovolj, da lahko mislim na poroko. Imam svoje pohištvo, lepo, trdno pohištvo iz črešnjevega lesa. Velika moja soba je natrpana z opravo, preprogami, slikami, blazinami, perilom, da si ne moreš misliti lepšega. (*Po kratkem premolku lokavo.*) Veš kaj, še enkrat te prosim: pojdi nocoj z menoj!

MAGDA: Ne morem, ne maram in nočem...

AGENT: Noričica! Ne bodi tako trmasta! Ko kavarno zapro, pojdeš z menoj, da ti pokažem najino bodoče gnezdece. Prepričaš se, da sem fant, prost kakor ptič pod nebom!

MAGDA (*užaljeno*): Ali misliš, da sem taka?

AGENT: Kaj bi se izgovarjala! (*Privije Magdo k sebi.*) Saj se samo tako delaš, Magdica, ali ne?

MAGDA (*se mu odtegne*): Maks, zdaj si grd! Tvoje lice laže. Za tvojim gladkim čelom ni lepih misli.

AGENT: Za vraga, ne delaj se svetnice! Saj si vendar moja zaročenka in to je isto kakor žena.

MAGDA: Ne, ne... Koliko jih je bilo nevest in niso šle nikoli pred oltar.

AGENT: A ti pojdeš, prisegam ti. Dobra kupčija se mi obeta, in če jo srečno izpeljem, sva že prihodnji mesec mož in žena.

MAGDA: Dolgo je do tedaj, desetkrat se lahko premisliš!

AGENT: Ne šalim se s teboj. Toplo, varno gnezdo boš dobila pri meni. Gospa boš, ne taka, ki si vsakdo ob njo prste briše. Še nocoj boš videla, kakšna sreča te čaka!

MAGDA: Bog ve, morda tudi ne..

AGENT: Obljubi mi, da prideš!

MAGDA: Bomo videli...

AGENT (*prime Magdo za obe roki*): Reci: dá! Jaz nisem vaje kolebanja. Prosim te, pridi!

MAGDA (*po kratkem obotavljanju*): Če boš priden, Maks!

AGENT: Noričica sladka! Vedel sem, da tako porečeš. Hotel sem te samo izkušati, ali me imaš

res rada. Pri meni bova praznovala zaroko, da bo vse na kup letelo... (*Jo burno objame.*)

MAGDA (*se oprostí*): Ne nori, Maks! Kaj poročajo ljudje!

AGENT: Moja gospodinja je stara in gluha kakor noč. (*Potegne listnico iz notranjega žepa, jo vrže predse na mizo in udari z dlanjo po njej.*) To je nocoj tvoje, Magda! Šampanjca kupi, kavijarja, tort, peciva, vsega hudiča — samo zato, ker prideš!

MAGDA: In vendar nisem vesela, Maks... (*Vstane.*)

AGENT: Vraga boš žalostna, ko jaz blaznim od veselja! (*Napije.*) Na tvoje zdravje, nevesta!

MAGDA: Tiho! Nekdo prihaja!

Od desne vstopi PETER, zavit v pelerino, in obstane začuden, ko ugleda Magdo.

MAGDA (*stopi izza mize, pozdravi z navadnim glasom Petra, ki ga ne spozna*): Dober večer! Kaj želite, gospod?

PETER: Lačen in žejen sem in truden ...

(*Stopi bližje, da pade luč na njegov obraz.*)

MAGDA (*ga spozna*): Ah!... (*Si opomore hitro in nadaljuje z navadnim glasom.*) Takoj vam postrežem, gospod... Morda želite mrzlega prigrizka in čašo čaja... Ura je že pozna in kmalu zapremo...

AGENT (*pogleda na svojo žepno uro*): Saj res, Magda! (*Vstane.*) Dovoli, da grem in naročim izvoščka. (*Obleče suknjič in vzame klobuk.*) Tačas naroči vse, kakor si izbereš! V par minutah se vrnem. (*Odide na desno.*)

PETER (*pristopi k mizi*): Magda, ali me ne poznaš več?

MAGDA (*tiho*): Ne izprašuj, Peter! Sedi in postrezi si! Tu je še vino, narezek in kruh! (*Pri-makne krožnik pred Petra in mu nalije čašo.*)

PETER (*sede k mizi, kamor mu je pokazala Magda*): Kdo je ta človek?

MAGDA: Gost, kakor vsak drugi...

PETER (*začne gladno jesti*): Lahko, lahko tudi ne... Sicer nimam pravice te izpraševati... (*izpije čašo.*)

MAGDA (*mu zopet nalije*): Že dolgo te nisem videla. Kod hodiš?

PETER (*zopet já*): Bolan sem bil. Tri mesece sem stradal v bolnišnici, predvčerajšnjim so me odpustili. Slab sem in ne bom mogel še na delo. Ves dan sem te danes iskal. (*Preneha jesti.*) Bil sem tam v tisti svetli, lepi kavarni, kjer si sedela kakor princezinja pod visokimi ogledali, a niso o tebi ničesar več vedeli. Smejali so se mi, ko sem izpraševal po tebi, in mi dejali, da si pobegnila v Ameriko... A nisem jim verjel in sem hodil od kavarne do kavarne truden, lačen, žejen... (*V*

otročji zadregi.) Magda mi pomore, sem si dejal, in zdaj sem te našel... V veliki zadregi sem, Magda... Nisem še zdrav, da bi mogel delati, berač sem, na cesti...

MAGDA: Ne govori več, Peter, vsaka beseda me boli. V mojih težkih dneh si mi pomagal ti in naj bi te sedaj jaz zapustila? (*Vzame agentovo listnico in iztrese iz nje bankovce na mizo.*) Glej bogastva! Kolikor hočeš, ti dam! Ná! (*Šteje bankovce pred njega.*)

PETER: Ne, ne, Magda... Samo toliko mi posodi, da bom imel za štirinajst dni! Vse ti bom lepo vrnil...

MAGDA: Vzemi, kolikor hočeš!

PETER: Samo za prvo silo vzamem. (*Izbere par bankovcev in jih spravi. Druge ji vrne.*)

MAGDA (*mu vsili še par bankovcev*): Tako, da bo kaj izdalo! (*Spravi drugi denar v listnico in jo vrže na mizo.*)

PETER (*spravlja denar*): Bog ti povrni, Magda! Ko bom zaslužil, ti jih vrnem.

MAGDA: Niti beliča ne bom sprejela. Saj sem še jaz tvoja dolžnica.

PETER: O Magda, ti si lepā in dobra v svojem srcu, vem to. A ljudje so hudobni. Tudi tvoj vsakdanji gost.

MAGDA: Peter, ti si še vedno stari pridigar! To je moj ženin.

PETER: Tudi jaz sem bil...

MAGDA: Ne govoriva o tem! Kar je bilo, ne bo nikoli več.

PETER: Bog ti daj srečo, Magda! Če boš bogata gospa in te kdaj srečam, te pozdravim in pojdem mimo. A če se izteče drugače, bom do smrti hodil za tabo. Še v grob bi legel na tvojo stran.

MAGDA: Ne, ne, Peter! Živela bova. In če se poročim, mi boš moral ti nekaj podariti. Nekaj navadnega, vsakdanjega.

PETER: Če bom le mogel.

MAGDA. Zibelko mi boš naredil za prvega otroka. Preprosto zibelko, kakor jih imajo pri nas doma, z rožami ob stranicah in z zvezdo nad vzglavjem in ob vznožju...

PETER: Dom, dete in zibelko, vse bi ti dal jaz... A ti nisi hotela in nočeš.

MAGDA: Ne: nočem; ne morem...

PETER (*vstane*): Nocoj ne moreš ti, ne morem jaz... Zakotna nizka kavarna, vsakdanji gost, vino in denar — vse to je krivo, da ne moreš ti... Jaz sem bolan, pridigar brez prave besede, hitim za tabo in te iščem, a vem, da te ne vjamem v roke, ko omahneš... Vidiš, zato ne morem jaz... A vendar... Morda se kdaj snideva in si bova dobra kakor tedaj, ko sva bila fant in dekle... Ko bova še bolj uboga kakor iaz nocoj...

MAGDA: Peter, ti me mučiš... Ne maram takih besed.

PETER: Misli na vse to, Magda, deklica moja, daši boli in peče! Toda tvoj gost prihaja! Zbogom in Bog povrni!

Od desne vstopi agent in obstane za trenutek.

MAGDA (*Petru z navadnim glasom*): Lahko noč, gospod!

PETER (*odide na desno in se za trenutek ustavi tik agenta*): Ali se vam ne vrti v glavi, gospod?

AGENT (*zanika z gesto ves začuden*).

PETER: Svet se suka kakor blazen okrog mene... In prepadi, prepadi, prepadi na vse strani... (*Počasi odhaja.*) Vedno isti, vedno isti, vedno isti...

AGENT (*stopi k Magdi*): Ali je pijan, ali blazni?

MAGDA (*začne pospravljati na mizi*): Ni zblaznel in ni pijan. Namesto mene misli, siromak...

AGENT (*pozorneje*): Ali ga poznaš?

MAGDA: Kakor tebe, morda še bolj.

AGENT (*mrko*): Taka poznanja mi niso po volji. Ko bova poročena, se jih boš morala izogibati.

MAGDA: Bomo videli.

AGENT: Sicer, kaj me briga! Pojdiva! Zunaj pospravljajo, kočijaž naju že čaka.

MAGDA: Ne morem, ne maram in nočem...

AGENT: Glej jo nagajivko! Ali nisi niti pri-grizka naročila? Kaj bi ti dišalo? (*Vzame listnico z mize in prešteva denar.*)

MAGDA: Nocoj ne pojdem nikamor.

AGENT (*nejevoljno*): Ali si se zadnji hip premislila? Te je ta postopač pregovoril?

MAGDA: Nihče me ni pregovoril. Če me res rad imaš, me boš razumel.

AGENT: Torej jaz ti nisem nocoj po godu? Moj denar te je pa vendarle mikal?

MAGDA: Kaj misliš s temi besedami?

AGENT: Ne domišljuj si, da sem tako pijan, da bi ne znal šteti! Izmaknila si mi več kakor je vredna ena noč.

MAGDA: Revežu sem posodila par sto. Jutri ti jih vrnem. Oprosti, saj si mi sam rekel, naj vzamem!

AGENT (*jo prekine*): Dovolj! Odloči se, ali greš z menoj, ali pa ... —

MAGDA: Ne morem, ne maram in nočem.

AGENT: Potem mi takoj vrni, kar si mi vzela!

MAGDA: Moj denar ima blagajničarka, ki je odšla.

AGENT (*ironično in jezno*): Tedaj lahko noč, gospodična! Toda ne legajte v posteljo, kajti po-

vabljeni boste na zabavo, ki vam bo neprijetnejša
kakor večer z menoj! (*Odhiti naglo na desno.*)

MAGDA (*pohiti in zakliče za njim*): Maks, saj
si mi sam ukazal ...

SEDMA SCENA.

Z ulice vabi v rdečkastem polmraku vhod v ponočno zabavišče s steklenimi zastrtimi vrati. Ob vsaki strani se sveti visoko okno, zagrnjeno z zavesami, za katerimi gore številne luči in igra daljna muzika. V polnočno temo pada luč daljne cestne svetiljke skozi meglo rahlega dežja. Od leve prideta tesno držeč se za pod pazduho ZVODNIK v maski agenta iz prejšnje scene in MAGDA. On je oblečen v eleganten površnik, ona ima svilen črno krinko preko oči in čez kostum kolombine plašč. Oklepa se tesno spremljevalca, hodi plašno in neodločno in privzdiguje plašč nad gležnje, da bi se ne oblatila. Pred vhodom se ustavita.

ZVODNIK: Tukaj je tista kavarna, ljubica. Do jutra se bova zabavala.

MAGDA (*tesnobno*): Strah me je ... Čemu me vabiš tja noter?

ZVODNIK: Ogledaš si to življenje, prijateljem te pokažem, nihče te ne spozna pod krinko ... Saj je karneval in živela boš samo enkrat!

MAGDA: Vendar mi je tesno ...

ZVODNIK: Kakor hočeš! Mislil sem si, da bi tu notri lahko dobila službo. S podjetnikom sem v zvezi in bi te priporočil. Skoraj vsa dekleta, ki jih ima, sem mu jaz preskrbel. (*Se nasloni malomarno ob vrata.*) Ne smeš misliti, da te bom zavoljo tistih par lepih večerov večno vzdrževal! Glej prijatelja Maksa, on mi zameri, da se zate potegujem.

MAGDA: Da bi ga nikoli ne spoznala!

ZVODNIK: Sama si kriva! Pri denarju neha prijateljstvo in ljubezen. Zavoljo tiste neumnosti si že mesec dni na cesti!

MAGDA: Saj si iščem službe.

ZVODNIK: Črno piko imaš zavoljo tistih zmaknjenih denarcev in brez priporočila ne boš prišla izlepa v novo službo. Tu ali nikjer! Če nočeš, je meni tudi prav. (*Po premolku, ko vidi, da Magda ne odgovori.*) Tu bi živela kakor v paradižu. Vsak večer muzika, šampanjec, ples, bogati mladi gospodje... Ti bi vsa židana sedela med njimi, napijali bi ti, te molili kakor kraljico lepotic in ljubili... Zaslužila bi toliko, da bi si z bankovci postiljala... Ne omahuj! Če sva že šla iz tistega dolgočasnega vsakdanjega plesišča, kjer se vrte čevljarji in kuharice, pogledjva še sem noter, kjer teče šampanjec v potokih in ga ni gospoda brez fraka. Boš videla, da ti bo ugajalo! (*Odpre vrata in potegne Magdo za sabo.*) Pogum, ljubica!

Oba vstopita v zabavišče. Čez par trenutkov pride od leve PETER v pelerini, omahujoč in tipaje ob stenah kakor slepec. Ustavi se ob prvem oknu.

PETER: Ali je bila ona ali ni bila? Tu je izginila... *(Posluša godbo.)* Muzika! O sladki glasi, ki jih je Bog dal ljudem, da bi se z njimi veselili in mu hvalo peli, tu vabite v greh in pogubo! Ali ne slišim iz njih ihtenja duš, ki se potapljajo? O Magda, ali je zvabilo tudi tebe sem? Če si v zadnjem, najbolj skritem kotu, jaz te moram najti... *(Se muči, da bi našel špranjo med zavesami in pogledal za šipe.)* Videti moram, ali se smeješ tudi ti, ali ti silijo solze v oči... *(Ugleda Magdo skozi špranjo.)* Ah! To si ti! Z golimi rokami in belimi rameni sediš kakor nečistnica med moškimi... Kje imaš oči? Ali ne čutiš, da te kličem? Zdaj si pogledala sem! Skrila si se pod krinko, da ne vidim ne smeha ne solz na tvojem licu... On ti govori, človek s tistim gladkim čelom pod črnimi lasmi, s tistimi zapeljivimi ustnicami in belimi rokami, on, študent, komisar, vsakdanji gost, zapeljivec... Kje imam nož? Nocoj te moram rešiti! *(Tiplje po žepih in izvleče nož, ki mu pade na tla.)*

Luč daljne svetiljke ugasne, godba utihne.

PETER *(poklekne na tla in išče nož)*: Kje si, ključ do zadnjih vrat, mrzli prijatelj vseh žalostnih?... *(Z žalostnim glasom.)* Ne najdem te, ni še prišel čas... Samo pest mi je ostala... *(Se plazi po kolenih in rokah do vhoda.)*

MAGDA (*odpre nenadoma vrata in plane ven brez plašča v belem kostumu kolombine*): Zbežala bom...

ZVODNIK (*brez klobuka v fraku tik za njo*): Ne delaj mi škandala! Moj prijatelj te ne bo snedel! Vsaj obleči se morava...

MAGDA (*se spotakne ob Petru, ki kleči na tleh, in zavrešči*): Joj, mrtev je! (*Se umakne k vratom.*)

ZVODNIK Kaj je? Čakaj, posvetim! (*Posveti z električno žepno svetiljko na Petra.*)

PETER (*dvigne obraz*): Ali me poznata?

ZVODNIK (*ugasne svetiljko*): Pijan je...

MAGDA (*spozna Petra*): Ti si, Peter? (*Se umika.*)

ZVODNIK (*Petru*): Kaj iščete po tleh?

PETER (*se počasi dvigne*): Nož bi rad našel...

ZVODNIK (*odskoči*): Maĝda, umakni se!

PETER (*stopi k Magdi, z zapovedujočim glasom*): Ne smeš! Niti koraka! Govoriti moram s teboj in (*zvodniku*) s tem satanom! (*Potegne Magdo z nenadno kretnjo s praga.*)

ZVODNIK (*mu izkuša iztrgati Magdo*): Kdo ste? Kaj hočete?

PETER (*vzraste v silni moči nad obema*): Jaz sem človek, mož! (*Zvodniku.*) Z enim udarcem vam razbijem lobanjo! (*Dvigne pest nad zvodnikom, držeč Magdo še vedno z drugo roko.*)

ZVODNIK (*se umakne proti vratom*): Izvij se mu, Magda! Pijan je! Po svoj pasji bič grem!

MAGDA (*zvodniku*): Ne, ostani! Govorila bom sama z njim. (*Petru.*) Kaj hočeš, Peter?

PETER: Še vprašuješ? Ali te ni sram, da si se šla prodajat tja noter, da si možkim na ponudo, vlačuga?

MAGDA (*vzklikne od bolesti*): Ti mi to očitaš?

PETER: Dá, jaz, ki sem te rad imel, ki bi bil dal dušo zate, ki bi te rajši zabodel, kakor videl nečistnico! Jaz ti pravim to! (*Sune Magdo od sebe, da pade ona na koleno.*)

MAGDA (*povzdigne roke*): Ne sodi me, Peter, za Boga te prosim!

PETER: Sama si se obsodila: vlačuga si!

MAGDA (*vstane, se umakne k vratom, grlo ji stiska žgoča bolest*): To praviš ti, pridigar! Postavil si se za sodnika, vzrastel nad menoj in misliš, da si velik! Prav, vlačuga sem... Toda tisti, ki me je poslednji sunil skozi ta vrata — to si ti!

PETER: Lažeš!

MAGDA: Ti si in ostaneš na večne čase! Ti, slabič, ki si mi pridigal vedno s povzdignjenim prstom, ti, ki se me nisi upal potegniti kot mož na svoja prsa, ti, ki me zavoljo tebe zmerjajo za tatiko! In ti se me upaš soditi? Ti, ki si begal kot senca za mano in se mi vselej ulegel na pot, da nisem mogla preko tebe, ti si mi sedaj pljunil v lice,

ki je bilo še čisto! (*Zvodniku.*) Vrniva se! (*Odpre vrata.*) Sedaj ne bom več zbežala. (*Daljna godba zaigra.*)

ZVODNIK (*se prikloni in pokaže Magdi z roko, naj vstopi pred njim.*)

PETER: Magda, kaj si mi storila!

MAGDA (*se obrne na vratih*): Ne zasleduj me več, ne obešaj se mi za krilo! Pojdi med samostanske brate in pridigaj!

ZVODNIK in MAGDA vstopita.

PETER (*se udari s pestjo po čelu*): O, jaz blaznež! Magda, deklica moja, ne, ne! ... (*Stopi k vratom, prime za kljuko in se zgrudi na kolena.*)

OSMA SCENA.

Na okrogli mizici v Magdinem kabinetu stoji in leži v neredu nekaj vitkih buteljk in dve čaši pod visoko električno svetiljko z rdečim senčnikom. Na divanu ob mizici spi PESNIK, ves omoten od vina, z nogami na vzglavju. Ima masko zvodnika iz prejšnje scene, le črna brada mu je zrasla in nosi dolge goste lase. Ob njegovih nogah, visoko na robu vzglavja, sedi MAGDA v lahki halji, kadi cigareto in bere drobno knjigo. Od časa do časa otrne cigareto, prime za čašo in pije.

PESNIK (*se nenadoma vzbudi, sede, nekaj mu ni prav, meni, da se mu je čevelj odvezal in ga začne zavezovati mrmraje*):

Iz gline življenja sem zgnetel s smelo rokó,
o žena, v lepoto tvoje sveto telo...

MAGDA (*se ozre po njem in ga prekine*):
Dobro jutro, dragi! Ali si se naspal?

PESNIK (*obrne začuden obraz k njej in se vzravna*): Čudo božje, gospodična! Od kdaj se midva tikava? In sploh...

MAGDA: Kdo si ti, ljubček, da mene vičeš?

PESNIK: Jaz sem poeta natus...

MAGDA: Čudno ime!

PESNIK: Tiste sorte kakor tvoje: Flora.

MAGDA: In kaj si?

PESNIK: Pesnik po milosti božji. Ali me ni izdala že prva beseda, ki sem jo izpregovoril s teboj?

MAGDA: Kako neki? Kakor mesečnik si kolo-vratil po ulici, se me oklenil in morala sem te vzeti s seboj. Prečudne besede si govoril, ki so se dre-vile od čaše do čaše brezumneje iz tvojih ust. Dve uri sva pila. Potem si zaspal.

PESNIK: To je bilo bridko rojstvo pesmi. Zdaj živi. Poslušaj:

Iz gline življenja sem zgnetel s smelo rokó,
o žena, v lepoto tvoje sveto telo
in vate strmel, da kot Eva mi oživiš.

s smehljam prvim preustvariš mi svet v paradiž.
Zaman... zaman... Tako bridke so tvoje oči,
tako mrtve, da v njih se ne solza ne smeh ne blešči,
le bol v njih trpi: Bilà sem brezdušen ti kip,
bilà melodija, bilà ti pesem za hip.

O, ljubil si samo moje bedno telo
z milijoni mož, ki me preklinjajo. —
Objemi me, tekmeč Bogù, naj se zdrobim,
da boš spoznal —: le devica in mati živim!

MAGDA (*ki je poslušala ves čas s sklonjeno glavo*): Ali si oženjen?

PESNIK: Sem...

MAGDA: Ali imaš otroke?

PESNIK: Imam jih. Dvoje deklet in fanta...

MAGDA: In si prišel k meni? Čudna so tvoja pota, moj dragi pesnik!

PESNIK: Kaj ti veš, kaj je uboštvo, tesnoba razmer, otroci, pusta vsakdanjost! ... Žalosten sem bil, moja ljuba... Le pomisli: od umazanih sten mojega stanovanja veje mraz, v kuhinji se je opoldne ognjišče komaj ogrelo, namesto večerje so šli otroci spat, moja žena, mučenica, vzdihuje bolna ob njih... Sédel sem snoči v kuhinjo, da bi pisal, a me je zeblo in mi je svetiljka ugašala. Ali mi zameriš, da sem pobegnil na ulico in v krčmo? Dobil sem prijatelja, ga obral za zadnje groše in prikolovratil v tvojo ulico. Zahotelo se mi je razbrzdane ure, divjega smeha, podlosti, nesramnosti, objemov, da bi škripal z zobmi in pozabil na vse lepo in dobro... Reci, ali mi zameriš?

MAGDA: Zamerim ti.

PESNIK: Zakaj?

MAGDA (*kruto*): Glej, jaz živim le za vesele, site moške, za take, ki imajo polno listnico in puste svoje skrbi in bridkosti z galošami in dežnikom zunaj pri vratarici. Ne maram žalostnih grešnikov in pesnikov najmanj.

PESNIK (*vstane in si naliže čašo, ki jo izpije v dušku*): Prokleta, res sem norec, da se cmerim! Bodiva vesela, deklica! Slecí se! (*Stopi k Magdi in jo hoče objeti.*)

MAGDA (*odurno*): Pusti me! (*Se mu ubrani.*)
Sedi in miruj! (*Mu pokaže na divan.*)

PESNIK (*sede*): Pa mirujmo! (*Si zvija cigareto.*) Čudovito, da se ne morem spomniti, ali sem te že objel ali ne. (*Premolk. Si prižge cigareto, in ko čaka zaman odgovora, vpraša vsakdanje.*) Ali si že dolgo tukaj?

MAGDA: Dolgo... Štiri ali pet let.

PESNIK. Zakaj si šla sem?

MAGDA: Zavaljo moških... Cela vrsta jih je bilo, tisoč, milijon, bi rekla. (*Ga pogleda od bliže.*) Vsi so bili taki kakor ti, s tvojim licem, s tvojim čelom, s tvojimi očmi, s tvojim glasom in tvojo dušo... Prav za prav jih ni bilo milijon, ne tisoč, niti sto ne — en sam je bil, vsi drugi pa so drveli mimo mene kakor čreda rezgetajočih mezgov. Tistega enega pa še danes ljubim in iščem. Takšen je kakor ti in zato te še nisem vrgla skozi vrata, kajti prav za prav si že opravil...

PESNIK: Toda kako, kako se je vse to zgodilo! Ženska, najlepše bitje pod božjim solncem, se prodaja moškemu za denar! Kako je to mogoče, da solnce ne potemni, da se zemlja ne zruši vase, da noč ne zarjove do zvezd, ko si človeka, brat in sestra, sežeta v roke in skleneta najsramotnejšo kupčijo! O svet, o človek, o Bog!

MAGDA (*se zasmije z vso propalostjo izgubljene ženske*): Ne rezgeči! Saj si vendar tudi ti prišel zato k meni, da me kupiš za par uric!

Drugi kupujejo samo moje telo, ti bi me pa rad ogoljufal še za dušo...

PESNIK: Ne, ne, Flora, čuj! Jaz nisem tak... Moja pesem o ženski se je morala roditi pri tebi.

MAGDA (*mrko*): Kaj hočeš s tem? Ali si tudi ti izmed tistih apostolov, ki hodijo krog nas, nas izprašujejo o naši zgodbi in nas hočejo izpreobrniti?

PESNIK: Lepo bi bilo, če bi te mogel rešiti. Še vzljubil bi te...

MAGDA: Ti pesnik si, trdiš, prijatelj, človek? In praviš, da bi rad me izpreobrnil? O, ne, ti si pijan kvantač in babjek! Fej! (*Zažene knjigo, ki jo je ves čas imela v roki, v kot.*) To knjigo si imel s seboj, da bi me z njo izpremenil v spokornico. Magda, tragedija ubogega dekleta, se blešči njen naslov. Brala sem jo, ko si spal, in spoznala tvoje hinavske namere. (*Vstane.*) Ali misliš, da je knjiga več kakor življenje? Povrni mi mojih zlatih osemnajst let, daj mi nazaj moje zaupno srce, postavi me zopet v tisto dekleško sobico, kjer mi je tebi enak odprl vrata semkaj! Potem me boš s svojo umetnostjo izpreobrnil. Ker me drugače nisi mogel dobiti, si to poizkusil in igraš obupanega pesnika, oznanjevalca pokore in izpreobrnenja. V resnici si podlež, kvantač, morda tisti, ki mi je prvi dejal, da je ljubezen samo ljubezen. (*Hiti k obehšalniku in sname pesnikov plašč in klobuk.*) In imaš ženo in otroke in bi rad še mene imel...

PESNIK (*kakor omotičen*): Ne kriči nad menoj! Saj niti ne vem, ali sem te sploh nočoj objel... (*Vzame denarnico iz žepa.*) Morda se bojiš, da ti ne bom plačal?

MAGDA (*kriči*): Ničesar nočem od tebe! Pojdi in kupi ženi in otrokom kruha, ne pa da hodiš k meni! (*Mu vrže v roke suknjo in klobuk.*)

PESNIK (*v zadregi*): Toda to ni mogoče... Jaz zahtevam, da se dogovoriva do konca!

MAGDA: Ta trenutek mi izgini! Proklet, če prideš še kdaj kupovat mojo dušo! Žena in otroci naj te kolnejo!

PESNIK *naglo odide.* MAGDA *zmeče buteljke z mize, za hip obstane, se ozre okrog, gre in poišče knjigo v kotu. Sede k mizici, lista po njej in nena-doma zajoče nad njo in nasloni ihteč glavo na roke, ki jih je prekrížala pred seboj. Tedaj vstopi PETER, gugaje se od pijanosti. Oblečen je v oguljen delavski plašč, ima kučmo in obstane pri vratih.*

MAGDA (*skrušena nad knjigo*): Kdo je?

PETER: Jaz.

MAGDA: Kaj hočeš?

PETER: Ženske... Prvič v življenju...

MAGDA: Pojdi k drugi! Jaz nočem nikogar več!

PETER: Moraš. Plačam.

MAGDA (*se vzravna, divje*): Nočem, ali ne razumeš? (*Se dvigne.*) Tam so vrata!

PETER: Ne grem. Kamor me je zaneslo, pristiti ostanem!

MAGDA (*stopi odločno k njemu, mu pogleda v lice in ostrmi*): Moj Bog, ti si, Peter?

PETER (*je ne spozna*): Tako mi je ime da... Pijan sem, vidiš, deklica moja, in bi rad... no, saj veš, spal... spal...

MAGDA (*se nagne k njemu*): Ali imaš nož?

PETER (*bedasto*): Nož?... Ne... Kaj bi z njim?

MAGDA: Nocoj bi se ti nastavila, da bi me zabodel.

PETER: Zabodel?... Saj mi nisi nič hudega storila!

MAGDA: Ali si pozabil name in me ne poznaš več?

PETER (*strmi vanjo*): Poznam?... Odkod neki? (*Z dobrohotnostjo pijanca.*) Sicer si lepa, samo črna si pod očmi... Tukajle, dve črti... Pravijo, da se barvate tvoje vrste ženske... Oči so potem lepše, bolj zapeljive... (*Kakor bi se izkušal s težavo nečesa domisliti.*) Toda vendar... vendar sem te že moral videti nekoč... Dolgo je že od tedaj... Čakaj, spomnil se bom...

MAGDA (*se zgrudi k njegovim nogam*): Magda sem, tvoja Magda...

PETER (*jo boža po laseh in govori v presledkih.*) Res, Magda... Če bi ne bil pijan, bi te

bil morda poznal. Vidiš, v vinu mi je prišlo na misel: pojdi k ženskam! Nikoli še nisem bil, pa sem vstopil in so mi pokazali k tebi... Vstani, deklica moja, in ne kleči pred menoj, pijancem! Lepa si, zapeljiva, ničesar ti ne bom storil... Saj bi bila moja žena, da ni življenje nanese drugače.

MAGDA (*vstane in gre k mizici*): Dan se dela... (*Ugasne svetiljko.*) Ostani pri meni, Peter, in mi boš pripovedoval o vseh teh dolgih letih, kar se nisva srečala...

PETER: Pijan sem, vidiš, in ne bom govoril... Samo spal bi rad. Ti pa pripoveduj! Zdi se mi, da bi te v snu poslušal in bil srečen, da govoriš...

MAGDA (*gre k njemu in ga prime za roko*): Sedi in počij se! Tudi jaz sem neskončno trudna. (*Sede.*)

PETER (*zdrkne ob njej na tla*): Spati, dá, ne misliti, ne vedeti ničesar, samo spati... spati do smrti...

DEVETA SCENA.

V sprejemni in ordinacijski sobi velike bolnišnice sedi ob mizi s spisi, knjigami, preiskovalnimi aparati itd. v belem zdravniškem plašču ZDRAVNIK v maski pesnika iz prejšnje scene. Lase ima kratko pristrižene, brado negovano, vsa njegova zunanost kaže solidnega človeka. Kadi predpoldansko cigaro in se pogovarja s PETROM, ki stoji ponižen in plah in dokaj starejši nego v prejšnji sceni v oguljenem delavskem plašču s klobukom v roki pred njim.

ZDRAVNIK (*položi modro delavsko knjižico, ki jo je pravkar prelistoval, na kup spisov*): Vaša delavska knjižica je v redu. Le to se mi zdi čudno, da ste bili tako nestalni v svojih službah in niste nikjer dolgo vzdržali.

PETER: Življenje je težko, gospod doktor. Ne morem najti miru, zato me žene iz kraja v kraj... Je že tako...

ZDRAVNIK: Pijete menda tudi radi. Vaš nos vas izdaja.

PETER (*molči*).

ZDRAVNIK: Ali nisem uganil, da večkrat pogledate v kozarček?

PETER: Nikoli ne preveč, gospod doktor. Naše življenje je težko... Ne imel bi veselega trenutka, če bi včasih ne pil.

ZDRAVNIK: Čujte, dragi moj, ali se midva nisva že nekje videla? Tako znani se mi zdite, da sva se morala že kdaj v življenju srečati. Dolgo mora že biti od tedaj...

PETER: Ne vem se spominjati.

ZDRAVNIK (*vzame zopet Petrovo knjižico v roke in lista v njej*): Ali ste oženjeni, vdovec ali samec?

PETER: Če bi imel ženo in otroke, se mi zdi, bi mi bilo lažje na svetu in bi ne pil. Popolnoma sam sem, gospod doktor.

ZDRAVNIK (*naglo zapre knjižico*): Res se pozna. Jaz sem bil medicinec na koncu svojih študij, ko sva se spoznala. Z nekim dekletom ste hodili, sobarica je bila ali kaj, prav čeden otročiček...

PETER (*presenečen*): Tisti študent ste vi? (*Strmi v zdravnika.*)

ZDRAVNIK (*domače*): Seveda sem... Vraga, ali se niste poročili s tistim dekletom? Saj je bila vaša nevesta in ste jo imeli radi, Magdo, ali kako ji je že bilo ime...

PETER: Rad sem jo imel v resnici, a nisva postala mož in žena.

ZDRAVNIK: Ali še živi? Kje je sedaj?

PETER (*mračno*): Ne vem, gospod ... Svet je velik, ljudi mnogo, izgubila se je ...

ZDRAVNIK: Skoraj sva se sprla tedaj zavoljo nje. Kako je človek neumen, ko je mlad! (*Po kratkem premolku.*) No, dá, sedaj sva se pogovorila. Sprejeti ste. V bolnišnici boste opravljali mizarska dela, kak oder, kako klop, mize na vrtu boste popravljali. In za naše mrtvece, ki nimajo svojcev, da bi jim preskrbeli pogreb, boste delali krste. Drugi teden pridem jaz k mrličem in boste imeli največ dela pri meni. Samo piti mi ne boste smeli preveč, sicer pa bova kot stara znanca dobro izhajala. Pojdite v delavnico doli v kleti, sluga vam bo že vse pokazal. Pa zbogom! (*Mu seže preko mize v roko.*)

PETER (*se skloni*): Zbogom, gospod doktor, in hvala lepa! (*Odide na desno.*)

ZDRAVNIK (*pritisne na gumb električnega zvonca na mizi, da zazvoni, nekje na levi se odpro vrata. Čez par hipov zakliče na levo*): Sestra! Na novo sprejete najprej!

MAGDA (*pride od leve v bolniški obleki zadnjega razreda in obstane pred mizo.*)

ZDRAVNIK (*lista po papirjih*): Ime?

MAGDA: Magdalena Slavec.

ZDRAVNIK (*je staknil njen sprejemni listek, dvigne glavo in pogleda Magdo. Govori domače, ironično, pokroviteljsko, poučujoče in vzvišeno*):

Torej slavček! Kaj je prav za prav s teboj? Si preveč žvrgolel ali kaj, da grlo ni v redu? Sedi semkaj, da pogledamo! (*Potegne okrogel stol k sebi in pritrdi preiskovalno ogledalo in vzame lopatico v roke.*)

MAGDA (*sede pred zdravnika, plašno*): To je morda od kajenja, gospod doktor.

ZDRAVNIK: Bomo videli, slavlulček. Pokaži, kje boli!

MAGDA: Saj me ne boli... Zdravnik me je poslal semkaj, sama bi niti ne bila vedela...

ZDRAVNIK (*ji natančno preišče grlo z lopatico, se nato hladno odmakne, zlomi lopatico in jo vrže v posodo na tleh*): Slavček, tega ni tobak kriv. To je popolnoma druga pesmica. Vstani! (*Odloži ogledalo, se obrne k mizi in lista po papirjih.*)

MAGDA (*stopi na prejšnje mesto.*)

ZDRAVNIK (*nejevoljno*): Kri si si zastrupila v svoji obrti. Grda bolezen, ptičica moja!

MAGDA: Moj Bog, saj ni mogoče!

ZDRAVNIK: Ni mogoče! Saj boš vendar vedela, kako je, hudiča! Spočetka se tajite in skrivate, okužujete moškega za moškim, potem še trdite, da ni mogoče! Po vragu ste, ženske tvoje sorte!

MAGDA: Jaz nisem kriva, gospod doktor...

ZDRAVNIK: Kdo drugi pa kakor ti sama? Ali sem te morda jaz, nedolžno deklico, poslal med vlačugice?

MAGDA: Moški so krivi, oni so me okužili... Najprej so mi ubili dušo, potem še telo... Moj Bog, zakaj sem bila rojena! V vodo bom skočila, da bo vsega konec... (*Zaihti.*)

ZDRAVNIK (*piše*): No, no, le jokati ne! Poznam te vrste solze... Prepozno kesanje, moja ljuba... Za veseljem mora žalost priti... To bi bila morala pomisliti, preden si rekla poštenemu življenju adijo! (*Vstane.*)

MAGDA: Kaj bo z menoj, gospod doktor! Povejte mi po pravici!

ZDRAVNIK: Kaj bo? Nič... Zdravili te bomo. Lahko dočakaš devetdeset let in te še ne bo konec... Lahko bo pa tudi drugače!... (*Na levo.*) Sestra, na četrti oddelek! Naprej!

MAGDA (*odide tiho s sklonjeno glavo na levo*).

DESETA SCENA.

V mrzli zimski noči sveti mesec na most preko široke reke sredi mesta. Vse je v snegu, ki kopni, pod mostom šume in grgrajo narastle vode v noč in daljo za kamenito ograjo, iz katere se boči nad vodo galerija. Na njej gori na visokem stebru svetiljka. Z galerije vodijo stopnice nevidno navzdol proti vodi. MAGDA zavita v veliko ruto, ki jo je potegnila čez glavo, se stiska k stebru. Ko začuje stopinje, stopi za korak naprej, pogleda oprezno na desno, se naglo umakne in gre po stopnicah navzdol, da se skrije.

PETER (*pride počasi od desne, se ozira na vse strani, in stopa proti levi po hodniku ob ograji in mrmra*): Beži, vse beži. Čas, življenje, voda, vse beži... In Magde ni... Bog ve, ali ji je bilo pre-dobro pri meni, ali preslabo, da me je tudi ona zapustila?... Ali čaka na moške za vogali, ali sedi v beznici in pije, ali kleči na stopnicah pred cerkvijo in moli... (*Izgine na levo.*)

MAGDA (*se zopet oprezno pokaže, pogleda za Petrom in se stisne k stebru*).

ZDRAVNIK (*pride od desne v suknji, na glavi ima cilinder, kožuhovinast ovratnik si je zavihal*

nad ušesa. Obe roki tišči v žepu in kadi cigaro. Vrača se domov s kakega svečanostnega večera.)

MAGDA (*ko pride zdravnik mimo, stopi plaho naprej in ga nagovori*): Gospod!

ZDRAVNIK (*presenečeno in osorno*): Hvala lepa!

MAGDA (*ga prime za rokav in ustavi*): Gospod, samo besedico!

ZDRAVNIK: Ne utegnem in ne veseli me. Izgini! (*Hoče dalje.*)

MAGDA: Samo trenutek, gospod! (*Ga zadrži.*)

ZDRAVNIK: Jaz se ukvarjam samo z mrliči. Za drugo pa si izberi kogar hočeš, samo mene ne!

MAGDA: Moram govoriti z vami. Saj vidim, niste hudoben človek. Bogat, lep, eleganten gospod ste! Prav za prav ti že lahko rečem ti! (*Se ga oklene za pod pazduho.*) Zlati, ljubi srček moj, ali smem s teboj?

ZDRAVNIK: Ta je lepa: kar z menoj in ti in srček! Ali me poznaš?

MAGDA: Poznam te: zdravnik si, velik gospod, nedavno sva se videla v bolnišnici.

ZDRAVNIK: Zato me ne nagovarjaj! Zaprta boš, če te naznanim! (*Se je hoče otresti.*)

MAGDA (*se ne da odpraviti*): Nikogar se ne bojim... Ni je sile na zemlji, ki bi me nocoj odtrgala od tebe, moj preljubi... V veseli družbi si

bil, vino si pil, zakaj bi se ne pozabaval še z menoj.

ZDRAVNIK (*ko uvidi, da se je s silo ne otrese, vrže smodko stran in govori domače*): Torej pokramljajva za minuto! Kako si uganila, kje sem bil?

MAGDA: Za imenitno družbo si oblečen. Obraz ti je rdeč, po vinu dišiš. O, kako dolgo ga že nisem pokusila jaz! Ves si topel, moj dragi, tvojega plašča se drži še vonj gosposkega stanovanja. Tam so preproge, brušena zrcala, mehki stoli, na mizicah se kadi čaj, v topel vzduh se vijejo kolarčki dima dragih smodk in prijetno dišečih cigaret. Luster gori, za špansko steno greje topla pečka, lepe prijazne gospe in gospodične se zabavajo in kramljajo domače s prijatelji... Moj Bog, jaz sem zdajle čakala človeka, ki prihaja iz take sreče, čakala sem ga v mrzli vlažni megli, stoječa v snegu, tresoča se v mrzlem nočnem vetru... Kako lepo je živeti v družini, v bogastvu!...

ZDRAVNIK: Verjamem. Toda za vse to je treba pošteno delati. Tudi tebi bi ne bilo treba oprezovati tu na mostu, da ujameš kakega moškega, če bi si hotela s poštenim delom služiti kruh. Ali si že tako izprijena, da ne moreš nazaj?

MAGDA (*ironično*): Kako lepo znaš pridigati, ljubček moj! Daj, da te poljubim za tvoje modre nauke! (*Ga hoče objeti.*)

ZDRAVNIK (*se ubrani*): Šale je sedaj konec! Lahko noč! (*Hoče dalje.*)

MAGDA: (*se ga oklene za pod pazduho*): Ne, ne! Ne ganem se od tebe. Spremila te bom...

ZDRAVNIK: Kaj hočeš še? (*Se domisli rešitve in izvleče denarnico.*) Sicer, da bo konec te najine zabave — ná! (*Ponudi Magdi bankovec.*)

MAGDA (*mračno*): Tudi z denarjem se ne odkupiš. Nočem ga!

ZDRAVNIK: Vzemi! Več je, kakor bi dobila deset večerov.

MAGDA: Od tebe ne bom vzela niti beliča!

ZDRAVNIK: (*spravi bankovec in denarnico*): Hudiča, kaj me potem zadržuješ in se obešaš name?

MAGDA: Tebe hočem imeti vsega z dušo in telesom.

ZDRAVNIK: Ženska, ali blazniš?

MAGDA: Moja pravica je to! (*Si odgrne ruto z glave daleč nazaj in mu približa obraz skoraj k licu.*) Ali me poznaš?

ZDRAVNIK: V bolnišnici si bila kakor tisoč drugih.

MAGDA: Pomisli nazaj pet, osem, deset let! Ali nisi ti prvi poljubljal teh mojih oči, ali me nisi imel prvi v naročju, ali me nisi ti prvi objel?

ZDRAVNIK (*se zgrozi, ko jo spozna*): Ti si tista?

MAGDA: Tista sem, tvoja Magda, tvoje prvo dekle in ti moj prvi fant! Vsa ta leta, odkar si me

zavrgel, sem te iskala in pričakovala. Nisem mogla pozabiti tvojih lepih študentskih oči, tvoj smeh je zvenel v vseh mojih sanjah, po tvojih ustnah so hrepeneli vsi moji poljubi...

ZDRAVNIK: Zato si se zavrgla in tisoči moških so te objemali.

MAGDA: A v vseh, ki sem jih ljubila, si bil edino ti. V vseh tisočih, ki so iztegali roke po meni, si bil samo ti! V njih vseh sem ljubila samo tebe. In nocoj sem te v resnici našla...

ZDRAVNIK: Za Boga, Magda, iztrezni se! To je bila mladostna neumnost! Pomagal ti bom in skrbel zate, če hočeš nazaj na pošteno pot. Samo ne zadržuj me, mudi se mi domov!

MAGDA: Jaz grem s teboj!

ZDRAVNIK: Jutri pridi k meni in bova vse uredila! Ali nimaš prenočišča? Dam ti svoje priporočilo za Magdalenin dom in te še nocoj sprejmejo!

MAGDA: Nikamor ne grem kakor s teboj!

ZDRAVNIK: Toda jaz sem oženjen, imam družino, otroke! Tudi moj stan ...

MAGDA (*ga prekine*): Tam, kjer je tvoja žena, bi morala biti jaz, jaz biti mati tvojim otrokom! S teboj hočem! (*Se ga še tesneje oklene.*)

ZDRAVNIK (*s prisiljeno mirnim glasom*): Še enkrat ti pravim, to ne gre in ne gre! Če hočeš na

pametèn naèin, ti bom pomagal. Èe ne — te ne poznam!

MAGDA (*vsa iz sebe*): Ne govori teh vsakdanjosti! Saj me ne moreš zatajiti! Ali ne poznaš Petra? Tudi on ve, kaj je bilo med nama! Idiva!

ZDRAVNIK (*se oprostí, besno*): Ali misliš, da se vaju bojim, tebe izgubljenke in njega pijanca? Nasilja ne trpim! Èe takoj ne greš, pokličem policijo!

MAGDA (*ostrmi*): Torej me hoèeš prisiliti, da bi te ne poznala, da bi se ti umikala in se te bala? Ne, moja pravica je to. Kakor senca pojdem za teboj in bom klicala po ulicah za tabo, da sem tvoja!

ZDRAVNIK: Ženska, ti si zblaznela! V norišnico pojdeš! (*Nastavi obe dlani ob usta in zaklièe na levo.*) Stražnik!

MAGDA: Ali nimaš duše, Pavel? (*Se umika proti ograji v ozadje.*)

ZDRAVNIK: (*klièe na ves glas na levo*): Stražnik! ... Stražnik!

MAGDA (*ob ograji na galeriji*): Bog te kaznuj! Rajši grem v vodo! (*Steèe po stopnicah nevidno navzdol.*)

ZDRAVNIK (*pohiti za njo na galerijo*): Stražnik! Pomoè!

PETER (*prihiti od leve*): Kaj je? (*Stopi tudi na galerijo.*) Vi ste, gospod doktor?

ZDRAVNIK: Neka blazna ženska se je ta hip vrgla v vodo. (*Se nagne čez ograjo in kaže s prstom.*) Glejte, tam jo neso valovi!

PETER: Rešiti jo moramo! (*Steče po stopnicah navzdol.*)

ZDRAVNIK (*kliče za Petrom*): Pokličite čolnarja!

PETER (*kliče od spodaj*): Haló, čolnar! Čolnar! Nesreča! Odpnite čoln! (*Po premolku.*) Na levo!

ZDRAVNIK (*stopi od ograje, vzame robec iz žepa in si briše potno čelo. Nato potegne rokavice iz žepa in si jih počasi natika.*)

PETER (*od spodaj po dolgem premolku*): Čolnar, ob bregu pri luči! (*Čez par hipov pride zopet na galerijo in stopi k zdravniku.*) Čolnar ji je blizu, morda jo reši! Hitiva, da ji pomoreva!

ZDRAVNIK (*s Petrom proti levi*): Ne utegnem, mudi se mi domov. Telefonirajte na rešilno postajo!

ENAJSTA SCENA.

Skozi visoko okno v ozadju sije mesec na vzglavje nizke bolniške postelje v samotno sobo v bolnišnici. Na postelji leži umirajoča MAGDA in ječi komaj slišno v nezavestnem trpljenju ginečega bitja. Z onemoglimi kretnjami shujšanih rok išče nekje opore, kakor bi se potapljala in kliče pomoči v mrzličnih fantazijah.

MAGDA (v *presledkih*): Kam me nese ta črna voda tako naglo? Pomagajte, ljudje božji, tonem, tonem... Ne bežite tako divje od bregov, rešite me! Stojte, visoke svetiljke na obrežjih, stojte, da vidim vsaj za hip vašo toplo, živo luč! Kaj ugašate v temo in mraz! Usmili se me, o Bog, grgrajoči vrtinci me vijejo... (*Umolkne.*)

PETER (*pride od nekod iz teme in se plaho bliža postelji.*)

MAGDA (*vzklikne*): Čoln! Daj mi roko, čolnar! Ah, z veslom si me udaril... Kako boli in peče!... Moja glava! (*Umolkne v ihtenju.*)

PETER: Sem so te skrili, ubožico, da bi te nihče več ne videl in ne slišal!... Umiraš in ni nikogar, da bi se nagnil k tebi in ti pomagal... (*Se zgrudi na kolena ob vzglavju in zagrebe obraz v odejo.*)

MAGDA: Vrtinci me vijejo globlje in globlje... Kdo si ti, ki gledaš s smehljajočim se obrazom v moje lice in nimaš usmiljenega pogleda zame? Ali si ti, Pavel, moj ljubi? Zakaj se odteguješ, saj sem te vedno ljubila! ... (*Se umiri.*)

PETER (*dvigne glavo in gladi Magdo po čelu*): Magda, moja Magda, ali me slišiš? Jaz sem pri tebi!

MAGDA (*Se zbudi iz mrzlične oмотice, s slabotnim glasom*): Kdo me kliče?

PETER: Jaz, tvoj Peter, klečim ob tebi! Skozi stene in zidove, skozi zaklenjena in zapahnjena vrata si me priklicala k sebi. Ali ti je hudo, Magda?

MAGDA (*se z glavo obrne k njemu*): Zdaj mi je dobro. Da le nisem sama v tej grozni samoti! Vse me je že zapustilo...

PETER: Sama sva, dá... Še usmiljenka na hodniku je zaspala in me ni videla, ko sem šel mimo... Magda, sedaj mi povej: ali naj ga ubijem? Kakor sveto izporočilo mi bo, kar ukažeš. Še to noč ga poiščem in zabodem!

MAGDA: Ne, ne, Peter! Naj živi! Pozdravi ga in mu povej, da sem še to uro mislila nanj!...

PETER (*bolestno*): Odpuščaš mu, Magda, a jaz mu ne morem...

MAGDA: Pozabi nanj, na svet, na ljudi! Ostani pri meni, dober si mi bil do konca. Odpusti mi, da sem te žalila! (*Pojemajoče.*) Položi mi roko na čelo!

- Vidiš, zdaj mi je dobro ... Zaspala bom .. (*Odmor.*)
Kam se ziblje najin čoln? Cvetje se blešči na valovih, daljna godba, rahla, sladka, naju spremlja in solnce, svetlo, zlato solnce ...

PETER (*ji je položil roko na čelo in zagrebel obraz v odejo, da ne zaihti*).

DVANAJSTA SCENA.

Iz hladnega skoraj praznega prostora, ki ga razsvetljuje bela svetloba zimskega jutra, vodijo v ozadju zavite stopnice navzgor v dvorano za seciranje. Na levi stoji miza z retortami, poizkusnimi cevkami in stekleničkami in drugimi aparati, ob njej je stol, za njim železen stoječ obešalnik, na katerem visi bel zdravniški plašč. Ob stopnicah stoji še drugi stol.

ZDRAVNIK (*pride od desne, sleče suknjo in jo obesi s klobukom vred na obešalnik. Obleče beli plašč, gre k mizi, odpre miznico in nekaj išče. Očividno je slabe volje.*)

PETER (*pride gologlav po stopnicah in pozdravi*): Dobro jutro, gospod doktor!

ZDRAVNIK (*ne da bi odzdravil in pogledal Petra*): Ali je kdo v dvorani?

PETER: Da, gospodje že čakajo.

ZDRAVNIK (*pogleda Petra*): Čemu, vraga, delate tako slovesen obraz?

PETER: Že snoči sem vam hotel povedati, gospod doktor. Vi sami ne veste...

ZDRAVNIK (*ga prekine*): Ničesar nočem slišati. Nemara ste zopet vso noč pili in se vas delirij prijemlje. Kje so moje rokavice iz gumija?

PETER: Ne vem. Sluga bi moral vedeti.

ZDRAVNIK: Kje je ta vražji človek?

PETER: Bolan je, zato ga danes ne bo.

ZDRAVNIK: Zato je vse v neredu, instrumenti, aparati, vse... Kako naj človek potem dela!...

PETER: Sestra mi je naročila, naj jaz pospravim...

ZDRAVNIK: Secirski nož in pinceta nista oblič in sveder, moj dragi! Še mrlič bi ugovarjali, če bi jim mizarji to dvojce zamenjavali. (*Gre v ozadje proti stopnicam.*)

PETER: Gospod doktor, prosim vas...

ZDRAVNIK (*stopa že po stopnicah*): V delavnico idite, kamor spadate! Da vas več ne vidim v teh prostorih! (*Izstopi skozi vrata vrhu stopnic in zapre za sabo.*)

PETER (*sede na stol ob stopnicah, nasloni brado v dlani in se zamisli*): Še mrtvo te preganjajo, Magda... On se ne boji vzeti noža v roke, da bo paral tvoje ubogo mrtvo telo in te še poslednjič onečastil... Ali ne boš oživila in ga pahnila od sebe? Ali se ne boš maščevala še mrtva za vse, kar ti je hudega storil v življenju? Groza me je, Magda, da ves trepečem kakor davi, ko sem ti

krsto zbijal... In sem ti obljubil, da ti zrezljam zibelko za otroka!... (*Vstane in gre po stopnicah prisluškovat k vratom.*) Šum, delajo, režejo... nekdo se smeje... (*Pomisli.*) Toda on morda niti ne ve, da je ona... Saj so ji obraz zakrili in ji odstrigli njene dolge zlate lase, da je ni spoznati... (*Prisluškuje.*) Vse tiho... Zdaj nekdo govori... On se smeje... Ne sme se smejati! (*Odpre vrata in zakriči v dvorano*): Pustite jo, Magda je! (*Omahne od vrat in gre počasi navzdol.*)

Iz dvorane se začuje šum in naglo beganje ljudi, ki vse križem govore nekaj sekund.

ZDRAVNIK (*govori na vratih vrhu stopnic*): Ničesar nimam, laboratorij je ves v neredu... Iskal bom... Hitite, gospod kolega, globoko sem se urezal... (*Pride ves zbečan doli po stopnicah in tišči z desnico za žile na zapestju levece.*)

PETER (*se umakne na levo*).

ZDRAVNIK (*ga ugleda, se ustavi in ga motri s stisnjenimi obrvmi*).

PETER (*vzdrži njegov pogled*).

ZDRAVNIK (*skozi zobe*): Bojazljivec! Streljal bi bil name in bi bila moja smrt lažja kakor groza, da me umori strup njenega mrtvega telesa...

Narodno gledališče. v Mariboru
je vprizorilo to delo prvič dne 24. maja 1924
v režiji in inscenaciji ravnatelja V. Bratine.

Najnovejša odlična knjiga!!

V založbi Zvezne tiskarne in knjigarne
v Ljubljani

je izšla

Oton Župančič:

Veronika Deseniška

izvirna tragedija v petih dejanjih.

Tri različne izdaje:

Ljudska izdaja v okvirju „Splošne knjižnice“ kot
28. zvezek.

Cena broš. Din 25.—, vez. Din 32.—.

Finejša izdaja v večji obliki na finem papirju.

**Cena broš. Din 52.—, vez. v polplatnu
Din 60.—, v platnu Din 66.—.**

Luksusna izdaja v omejenem numeriranem šte-
vilu 200 izvodov z lastnoročnim podpisom
avtorja v elegantni vezavi v celem usnju.
Cena Din 130.—.

Naročila sprejema:

Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg št. 8.

TARZANOVE POVESTI.

Spisal E. R. Burroughs.

Tarzan, sin opice. I. Cena broš. D 30.— vez. 36.—.

Ta fantastična in povsem originalna knjiga je povsod vzbudila senzacijo in se izredno razširila. Tudi v slovenski javnosti je obrnila ta izredno privlačna in napeta povest neobičajno pozornost nase.

Tarzan in svet. II. Cena broš. D 30.— vez. D 36.—.

Po raznih zapletenih doživljajih in pustolovščinah, v katerih središču se kreče po kulturnem svetu opičji človek, se vrne Tarzan zopet v pragozd, v džunglo.

Tarzanove živali. III. knjiga, bo sledila v kratkem.

Tarzanovo ženo in otroka odvedejo njegovi sovražniki. Tarzan jima sledi v najbolj divjo Afriko, kjer doživi med orjaškimi zverinami vrsto razburljivih pustolovščin.

Tarzanov sin. IV. knjiga, je že avizirana.

~~~~~
Pravkar je izšla izpod peresa enega najbolj-
ših slovenskih strokovnjakov, ravnatelja drž. kmetij-
ske šole na Grmu, g. Bohuslava Skalicky, davno
pričakovana knjiga

KLETARSTVO.

Knjiga „KLETARSTVO“, ki je popolnoma **sistematično urejena** in obravnava vse pojave kletarstva, je izšla v obliki **velike osmerke**, v ličnem tisku in bogato opremljena z **nazornimi ilustracijami**.

Knjiga „KLETARSTVO“, bo po svoji pregledni razvrstitvi snovi in po svoji jasni in nazorni dikciji izvrstno služila **kot učbenik za strokovne kmetijske šole in vinogradniške in kletarske tečaje** ter obenem kot primerna **priročna knjiga za praktične vinogradnike, kletarje, vinske trgovce, gostilničarje in sorodne**.

Cena broš. Din 60.— vez. Din 72.—.

Naročila sprejema:

Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg št. 8.